

„Bennem ötvenhatos emlék az a néhány hónappal későbbi rettenetes szégyenérzet is, amelyik kiskamaszszívemet szinte megbénította, amikor a filmhíradó az ötvenhét május 1-jei budapesti felvonulás képeit mutatta: a véreskező hatalom emelvényen pöffeszkedő figurái és *alant* az a rettenetes tömeg, amelyik éljenzi és megtapsolja a gyilkosokat.”

Gloria victis! ▶ 3. oldal

„Én őszintén elmondtam az üzenetet a kétautónyi embernek, rájuk bízva a döntést, velem tartanak-e, vagy sem. Nem tudhatták, hogy ezek után mi vár rájuk, de egyik sem mondta vissza a szolgálatot!”

Fotelből Pál apostol sem tudott misszionálni ▶ 13. oldal

Istenhez kötődő csoda ▶ 7. oldal
Október: igék megtartó mécsvilága ▶ 10. oldal
Lehetne akár a mi papunk is... ▶ 7. oldal
Lehet-e profitorientált a gyógyítás? ▶ 13. oldal
Mosolygós hétfő reggelt! ▶ 11. oldal
Képeslapok Győrből ▶ 8–9. oldal

Bibliavasárnap – írásaink a 10. oldalon

Gálaest protestáns körben

▶ **A reformátorok szellemiségéhez hű, fényűzésmentes, ellenben értékekben gazdag műsor tanúi lehettek mindazok, akik október 18-a kora estéjét az Uránia Nemzeti Filmszínházban töltötték. Mert ha október, akkor reformációi programok, és ha reformációi programok, akkor protestáns kulturális est.**

Az alkalom résztvevőit *D. Szabik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke köszöntötte, azt a kérdést helyezvén a szívkre, hogy miként *Luther* és *Kálvin* egy megújult egyházzól álmódott, úgy mi itt a 21. században álmódunk-e még az egyház megújulásáról. Mert ha nincsenek álmaink, elképzeléseink arról, hogyan lehetünk, lehetnének képesek az elárvult, csüggedő szívekben biztosságot, bizalmat és bizonyosságot ébreszteni, akkor nincs miért imádkoznunk sem...

Ugyancsak kérdést, méghozzá nagyon is meglepőt intézett a közönséghez *dr. Bod Péter Ákos* közgazdász, egyetemi tanár. Az Antall-kormány ipari és kereskedelmi minisztere, a Magyar Nemzeti Bank korábbi elnöke ünnepi előadásában ugyanis azt „firtatta”, hogy valóban válság van-e... A *Confessio* című református folyóirat szerkesztőbizottságának tagja szerint ugyanis egy krízis egyúttal rádöbbenés is arra, hogy nem folytatódhatnak úgy a dolgok, mint ahogy addig folytak, ám neki kétségei vannak afelől, hogy jelen esetben ez a rádöbbenés megtörtént-e, vagy ha megtörtént is, változáshoz vezet(ett)-e. Mert nem elég álmódni egy jobb – biztonságosabb, bizalommal telibb – világról, de tenni is kell érte...

Mint ahogy tettek „Kálvin, Knox, Farel, Béza” és a többiek is, akiknek a reformáció genfi emlékműve, illetve az előttük álló, velük vitázó *Illyés Gyula* állít emléket. A költő *A reformáció genfi emlékműve előtt* című versét *Széles Tamás* színművész, a budakeszi metodista közösség tagja szavalta el. *Ady Endre* halálának ki-

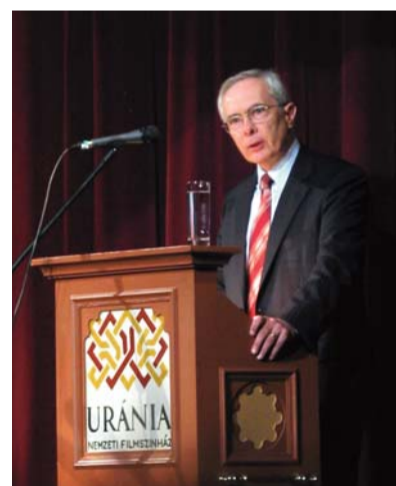
lencvenedik és Kálvin János születésének ötszázadik évfordulója alkalmából egy-egy Áprily Lajos-vers is elhangzott. A *Patroklosz alszik* című

művet *Petri Dávid*, míg a *Kálvin 1535* című *Török Mátyás* szavalta el. Mindketten a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákjai. (Az idei gálát egyébként – rendhagyó módon – filmvetítés előzte meg. *Szakács Sára Pápai különkiadás* című dokumentumfilmje *Gulyás Lajos* mártír református lelkipápastorral és családjával ismertette meg a nézőket.)

Ami a zenei műsorszámokat illeti: akárcsak tavaly, idén is a *cappella* felütéssel kezdődött az est. Akkor a *Bolyki Brothers*, most pedig a pécsi illetőségű *UniCum Laude Énekegyüttes* varázsolta el a közönséget. A gálaesttel egyidős – ugyancsak

1994-ben megalakult – hattagú férfiak zsolnárfeldolgozások, gospel-ek és spirituálék megszólaltatásával hirdette: az emberi hang a legszebb hangszer. Míg azonban az elmúlt esztendőben a program záróakkordjaként komolyzene – *Händel Messiásának* egy részlete – csendült fel, addig ezúttal népzenei dallamok keltek szárnyra a színpadon. A kárpátaljai születésű *Pál István* „*Szalonna*” és bandája, a 2007-ben Prima

Bod Péter Ákos

Primissima közönségdíjjal kitüntetett Magyar Állami Népi Együttes muzsikussai rövid Kárpát-medencei kirándulásra invitálták a résztvevőket, és többek között moldvai, kalotaszegi és rábaközi talpalávalóval zárták a tizenhatodik protestáns kulturális estet.

■ VITÁLIS JUDIT

Pál István „Szalonna” és bandája

Ma Luther kérdezne

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

„Megkaphatom végre az ajándékomat?” – kérdezi izgatottan az *Eric Till* által rendezett Luther-filmben *Bölcs Frigyes* szász választófejedelem a reformátortól. Márton nem is tehet mást: szó nélkül átnyújtja a fedelemlenek a teljes, anyanyelvű *Újszövetséget*, mire a főméltóság olyan örömmel feledkezik bele a kötet lapozásában, ahogyan csak egy gyermek képes kibontani a rég várt karácsonyi ajándékot.

A jelenet – a kilencvenöt tétel kiszegezésén túl – talán a reformáció korának egyik legfontosabb momentumát örökíti meg: *Luther* – másfél évezreddel Jézus után – kézbe adja az anyanyelvű evangéliumot.

Ezekben a hetekben, amikor nemcsak a reformáció hónapját, hanem az evangélikus külmiszió szervezetének százéves jubileumát is ünnepeljük egyházunkban, érdemes elidőznünk a bibliafordítás jelentőségénél.

Egy interneten közzétett cikk szerint összesen hatezer-kilencszáz nyelv ismert földgömbünkön. Közel két és fél ezer nyelvre fordították le a Szentírásnak akár csak egy könyvét – ezzel a világ legismertebb kiadványa a Biblia. A teljes szöveg körülbelül félezer nyelven jelent meg, és további ezerkétszáz nyelven adták ki a teljes *Újszövetséget*. A protestáns bibliatársaságok több mint félezer új fordításon dolgoznak napjainkban.

Mi, magyarok, akik ezt a nehéz, egyszerűsített csodálatos nyelvet beszéljük anyanyelvként, több mint négy évszázada magunk is átélhettük azt az eufóriát, amelyet *Bölcs Frigyes*: kézbe vehettük az anyanyelvünkre lefordított Szentírást. Ma már alig akad komolyabb könyvesbolt és könyvtár, ahol ne találunk meg – akár több fordításban is – a Bibliát. A világhálón kalandozva másodpercek alatt képernyőnkre varázsolhatjuk az evangéliumot. Egy kutatás eredményei szerint – melyek tavaly, a Biblia évében láttak napvilágot – pedig a magyar családok legalább háromnegyedében található legalább egy Biblia.

Sokszor hangoztatott gazdaságpszichológiai tétel: ami ingyen van, az a legdrágább. Minden bizonnyal így van ez a Bibliával is. Hol van már reformátoraink igyekezete, hogy mielőbb anyanyelvi evangéliumot juttassanak a családok kezébe? (Szomorú tény, hogy a hagyományos családmódel felbomlásával már azt a kérdést is fel kell tennünk: hol vannak már a családfelelősök, akik gondoskodtak házuk népe testi-lelki fejlődéséről?) Hol van már az a forradalmi vágy, amely arra buzdította a híveket, hogy életüket is áldozzák az evangélium tisztaságáért és terjesztéséért? (Az 56-os forradalom ünnepén szomorúan kell megállapítanunk azt is, hogy talán már sem Isten, sem a ha-

za nem jelent a mai ember számára annyit, hogy az önkény ellen vérét is áldozza...) Magától értetődő, hogy ott van mindannyiunk könyvespolcán a Biblia, küzdelem és áldozat nélkül vehetjük le bármikor. Vagy éppen hagyhatjuk porosodni a többi kötet között...

Arra a fekete könyvre ugyanis sokan csak mint múzeumi darabra tekintenek: úgy, mint ami nem több, mint egy féltve őrzött kötet a vitrinben a déditől örökölt repedt kávéscsésze mellett, egy emlék „azokból az időkben”, amikor az ősök még minden vasárnap ott ültek a templomban. Vajon hány Biblia öröklődik generációról generációra úgy, hogy csak a tavaszi nagytakarításkor veszi kézbe valaki, hogy tollseprűvel végigcsapkodja?

Aztán akadnak olyanok, akik csak művészeti értéket látnak benne. „Kultúrtörténeti emlék” – mondják, talán még végig is olvassák, hogy képben legyenek az egyik világvallás alapművét illetően, és aztán létrára mászva visszateszik a többi bőrkötéses klasszikus közé. Megint másoknak nem más, mint vizsgatétel: nehéz tananyag a történelem- vagy irodalomfelvételre vagy éppen az egyik egyházi iskola kötelezően választott hittanórájára. Aztán – kilépve az iskolakapun – ugyanúgy elfelejti az egykori diák az olvasott evangéliumi részeket, ahogyan a másodfokú egyenlet megoldóképletének levezetése is a múlt kódébe vész...

Pedig vannak ennek a bolygónak nem is oly eldugott részei, ahol maréknyi keresztény közösségek küzdenek azért, hogy hallhassák és olvashassák az evangéliumot. A korábban idézett statisztikából ugyanis nemcsak az tűnik ki, hogy bestseller a Szentírás, hanem az is, hogy hozzávetőleg négyezer-négyszáz nyelven egyetlen könyve sem olvasható. Akadnak helyek, ahol sárból, fából emelnek szentélyeket pogány bálványoknak, s közben mártírhalált halnak a keresztény prédikátorok csak azért, mert van bátorságuk nyilvánosan hirdetni az örömhírt. Nem is olyan régen, néhány évtizede pedig még keleti szomszédunknál is gyakorlat volt, hogy zúzdába küldték a Bibliákat, és toalettpapír alapanyagává vált az Ige, féltett csempészárú lett a Szentírás.

Ha Luther ma közöttünk járna, ő kérdezne izgatottan: Átveszed végre az ajándékomat? Felismered, hogy mekkora kincs lehet a tiéd? Értékeled végre, hogy saját anyanyelveden kapsz útikönyvet, receptgyűjteményt az életedhez? Bibliavasárnap és a reformáció hónapja vagy akár az ünnepi hosszú hétvége jó alkalom arra, hogy egyértelmű igennel feleljünk a reformátornak, és magunk is átéljük Frigyes választófejedelem örömet: elmélyedjünk a nyelvünkön szóló evangélium üzenetében.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Teremtői szándékod, hogy veled közösségben éljük életünket, megismerjük szeretetedet, és neked adjunk hálát minden jótétemenyedért. Köszönjük, Urunk, hogy szent igédet nekünk adtad, hogy abból tájékozódjunk, és benne meglegyünk a feléd vezető biztos utat. Kérünk, nyisd meg szívünket, hogy örömmel fogadjuk igédet, és annak tükrében fogalmazzuk meg most kéréseinket!

Kereső emberként helyünket kutatjuk abban a világban, amelyet te alkotnál meg a semmiből. Életet teremtő szavad tette lakhatóvá számunkra, hogy benne igazi otthonra leljünk. Feladattal is megbíztál bennünket: óvjuk teremtett világodat, de tőled elfordult szívünk nem hallotta meg szavad, megőrzés helyett mi csak pusztítjuk, és megtrágyált élethetlenné tesszük a teremtést. Urunk, segíts meghallani alkotó és megtartó szavadat!

Tőled elszakadt életünkben állandóan keressük magunk körül a biztonságot. Anyagi javaink hajszolásán, a megfelelő munkahely megtalálásán és megtartásán fáradozunk, miközben egyre távolabb kerülünk tőled és embertársainktól. A mulandó javakat kutatjuk, és közben nem lelünk örök kincsekre. Éhezünk és szomjazzuk a maradandót, de nem az élet kenyeréből fogyasztunk. Urunk, segíts, hogy igéd éhezői és szomjazói legyünk!

Közösségbe, egymásra bízva alkotnál meg bennünket, mégis egyedül akarunk boldogulni ebben a világban. Add, hogy meglássuk segítségre szoruló embertársainkat, felsegítsük az elesetteket, támogassuk a betegséggel küzdőket, vigasztaljuk a gyászolókat. Segíts nekünk abban, hogy megértő és szerető gyülekezeti közösségben együtt tudjunk igéd köré összegyülekezni, belőle erőt merítve embertársainkon segíteni. Urunk, add, hogy igéd olvasása és hallgatása megnyissa mások előtt a szívünket!

Könyörgünk önmagunkért is. Önmegvalósító tervekkel és vágyakkal céljaink elérésén fáradozunk. Önmagunkban bízunk, saját erőnkben reménykedünk. Kérünk, légy velünk életünk minden napján, hogy szent igédben meglássuk igazi arcunkat, felismerjük valós céljainkat, és benned bízva együtt járjuk végig azt az utat, amelynek célállomása a tőled kapott örök élet. Urunk, igéd által vessez bennünket az örök életre!

Áldunk téged teremtő, utat mutató, megtartó szavadért. Köszönjük, hogy igédén keresztül megismerhetünk, és úgy fordulhatunk hozzád, mint mennyei Atyánkhoz, aki szívösen fogadja és meghallgatja könyörgésünket a mi Urunkért, Jézus Krisztusért, aki a Szentlélekkel egységben él és uralkodik örökkön-örökké. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ahol nem tör elő a jó cselekedet és szeretet, ott a hit nem igazi, hanem vagy kialudt, vagy a pusztaságra támaszkodó önámítás – amilyen manapság sok van közöttünk. Az ilyeneknél még nem hatolt eléggé a lélek mélyére az evangélium, s az ilyenek nem ismerik még igazán Krisztust.”

▶ *Virág Jenő:*
Dr. Luther Márton önmagáról

BIBLIAVASÁRNAP – ÁM 8,11-12

Isten csendje

Pilinszky János gondolata a megtérésről régóta kísér. Szerinte az ember kétszer tér meg. Először gyermekként, amikor a keresztségben az Atya gyermekévé fogadja. Másodsor felnőttként, amikor egy teljes valóját érintő egzisztenciális krízisben éli át Isten jelenlétét a világban, életében.

Mi válthatja ki ezt az állapotot? Talán a változás. A változás sokszor észrevétlen. Csak a krízisben derül ki, hogy valami történt. Pilinszky arról beszél, hogy eljuthatunk egy olyan kiélezett helyzetbe, amikor fokozottan alkalmassá válunk rá, hogy Isten kapcsolatát létesítsen velünk. Ez a kapcsolat a teljes embert érinti.

Ámósz, a tekoi pásztor, aki egyszerű emberként mégis az Úr próféta lehetett, megdöbbentő üzenetet tolmácsol Izrael népének. Próféciájában először a szomszédos idegen népeket ítéli el, majd Júda bűneit veszi sorra. Mielőtt azonban Izrael megnyugodhatna, hogy a környező országok között egyedül az ő igazsága áll meg, kiderül, hogy mindez csak bevezetés volt. Az ítéletes próféciának Izrael a „célpontja”.

Ámósz szerint – bár látszólag szépen, jó rendben halad minden – végzetesen megromlottak a viszonyok. Mindent a pénz uralt. A gazdagok a nincstelen szegényekkel vásárolták meg értékeltelen áruikat. A gondtalanul élő elbizakodottak mások fájdalmai, nélkülözései árán jutottak gazdagságukhoz. Ők azok, akik szép áldozatokat mutatnak be az Úrnak, de közben a szívük kemény marad. Voltak, akik megszokásból éltek látványos vallásos életüket, voltak, akik cinikusán, mások hitét gúnyolva tették ugyanazt. Ember már

nem tudott igazságot tenni közöttük. Ki a hívó, és ki nem az? Kinek fontos az Úr szava, és kinek nem?

Minden a külsőségekre irányult, minden a hatalomról szólt. A nincstelenek nyomorogtak, elnyomóik éltek világukat, „mert eladják pénzért az igazat, és egy pár saruért a szegényt”.

Ember már nem tudja kibogozni az összekuszálódott szálakat, Isten fog közbelépni. Ínséget bocsát a róla megfélemező népre: éhezni és szomjazni fognak szava, igéje után, de nem jutnak hozzá.

Sokszor úgy gondolunk Isten működésére, mint egyfajta automatizmusra. Ő az Örökkévaló, a Változtalan, aki már elmondta, amit el akart mondani, megtette, amit meg akart tenni. Most az emberen a sor, miként él ezzel a helyzettel. Hisz vagy nem hisz, a parancsolatok szerint él-e, vagy nem. Isten oldaláról folyamatos a megszólítás, az emberen múlik, mi jut el ebből hozzá.

Igénkben másról van szó. Az Úr dönt arról, hogy az emberek nem találhatják rá. Nehéz ezzel számolnunk, ezt végig gondolnunk. Sokunknak mély lelki élménye a filmrendező, Ingmar Bergman újra és újra visszatérő gondolata Isten csendjéről. Olyan csend ez, ahol az ember törekszik a hit kapcsolatának megélésére, elmélyítésére, de csak az üresség, az értelmetlenség, a közöny, a nihil tesz rá súlyos lelki terheket. Isten élő szavának hiánya ez. Nincs mit tenni. Ámósz azonban az ítélet szavai után megfogalmazza a boldog jövő ígértét is. Van tovább – állítja.

A reményvesztett várakozás mély sebeket ejt az emberi lelken, de talán részben elkerülhető ez az állapot.

Egy-egy nagy, családi esemény kapcsán sokszor jut eszünkbe, mi is történt velünk életünk során. Születés, iskola, nevelkedés, család, munkahely. Mindezt kronologikusan végig lehet követni. Az életünknek a hangsúlyait azonban át is lehet helyezni. Végiggondolhatjuk, hogy mik voltak azok a történések, amelyek most is befolyásolnak minket. Gyermekkori emlékek, fiatalkori álmok, élmények, krízisek és lélekemelő pillanatok. A párválasztás, a házasság, a családi élet eseményei, a gyermekek. Amikor az értük való aggodás homályosította el a szemünket, vagy örömmel töltött el, amikor egy kicsit magunkat láthattuk meg bennük, átérzve, hogy életünk bennük folytatódik.

Ezeknek a különleges, megismételhetetlen helyzeteknek az emléke ma is hatással van ránk. Csak imádkozva érthetjük meg mélységüket, jelentőségüket. Istenkeresés ez az életünkben. A fontos emlékek mélyén sokszor fedezzük fel az isteni vezetést, gondoskodást. Hányszor gondoljuk, hogy életünk történései esetlegesen, véletlenül egyfajta kusza láncolata. Hányszor kísért éppen ezért a töredékes, „értelmetlen” élet képe.

Ámósz arról tanúskodik, hogy mindenek kezdete az, hogy az Úr belenyúl a világba, az életünkbe. Innet valóban elindulhatunk. Ahogy a *Jelenések könyvében* inti az efezusi gyülekezetet Isten angyala: „Nincs meg már benned az első szeretet. Emlékezzél tehát vissza, honnan estél ki, térj meg, és tedd az előbbiekhöz hasonló cselekedeteidet.” (Jel 2,4–5)

Meg kell keresnünk azokat a világos, hangsúlyos pontokat az életünkben, amelyek az Úrhoz kötnek,

A VASÁRNAP IGÉJE

amelyek biztonságot, nyugalmat adnak, az otthonosság érzésével töltnek el. Mert eljön újra és újra a kapkodás, a menekülés, a zavar időszak. Ilyenkor hajlamosak vagyunk megfélemezni az evangélium hirdetéséről, kétségbeesünk. Úgy viselkedünk, mint az a szülő, aki tehetetlenségében rákiált rosszkedő gyermekére. Keserűségünket másokra öntjük, ítéletről harsogunk.

Nekünk azonban Jézus óta más a küldetésünk. Várákozunk reménykedve, ahogy a tíz szűz példázatában olvassuk (Mt 25,1 kk.), és eközben minden gondolatunkat az vezet, hogy Isten szava, az a teremtő szó, ami életre keltette ezt a világot, testé lett Jézusban. Ez az örömhír lehet egyedül az erőforrásunk, amikor nehéz időköt élünk, amikor nem találunk sem Istent, sem embert.

Luther azt írja, hogy ha egy kocsi megtré, azt a lovai veszik először észre. Az Istenre figyelő embernek megváltozik a kapcsolata a világgal, a viszonyrendszer átalakul; már nem az emberek fejét akarja megmosni, hanem – ahogy Jézus tette – a lábukat. Odahajolva, odatérdeelve a másik mellé. Nincs másunk, ez a megbízatásunk és örömünk.

■ JOHANN GYULA

Imádkozunk! „Dicsérjük Istent, mind ki féli itt lent. Nagy nevét vígan, énekszóval áldja, és buzgó hálát vi-gyen oltárára! Dicsérjük Istent! Készséget ébressz követni igédet. Szent ügyért éljünk, szolgálatban égjünk, és erő híján erőt tőled kérjünk! Dicsér-jük Istent!” (EÉ 52, 1.4.) Ámen.

ÉNEKVERSEK CIKLUSOK A GYLK-BAN

Az istentisztelet állandó énekei

▶ **Rovatunk e heti cikke nem egyetlen éneket mutat be, hanem a liturgikus tételeket helyettesítő énekversekről szól, azokról a kiválogatott korálstrófákról, amelyek az istentisztelet bevezető oltári szolgálatok, illetve az úrvacsorai liturgiába ágyazódva hangzanak el.**

Bizonyos, hogy az úgynevezett *énekverses istentiszteleti rend* a legelterjedtebb egyházunkban. Sokszor úgy képzeljük, hogy egyedül ez a forma méltó az „igazi evangélikus” liturgiához, s elfeledkezünk róla, hogy Raffay püspök csak átmeneti megoldásnak szánta, amikor 1936-ban liturgikus megújító szándékkal megjelentette agendáját. Az énekverses változat segítségével próbálta megismertetni az ősi istentiszteleti elemeket.

Az átmeneti megoldás tartósnak bizonyult; s bár énekeskönyvünk 1982-ben a liturgikus éneklést három dallamváltozattal is igyekezett egyenrangúvá tenni (EÉ 14–16), az ének-számtáblákon máig legtöbbször az 1–10, illetve a 11–13 számok valamelyike látható.

A *Gyülekezeti liturgikus könyv* szerkesztésekor figyelembe vettük az énekverses rendek iránti igényt. Összesen tizenkét – hat-hat énekverset tartalmazó – ciklust állítottunk össze (GyLK 618–629), amelyek rendezőelve valamilyen stílus hasonlóság (például középkori eredetű, régi

magyar vagy szlovák hagyományú dallamok).

A hat énekvers azt jelzi, hogy azonos ciklusban találjuk a bevezető oltári szolgálathoz és az úrvacsorához kapcsolódó énekeket. Ez a legszembetűnőbb változás az énekeskönyvhöz képest: jelzi, hogy ma már az istentisztelet nagyobb részén nemcsak igei szolgálat van, hanem úrvacsorai közösségben is lehetünk.

A hat ének közül az első a bevezető zoltár része, az úgynevezett *Doxológia*, dicsőségmondás. A keresztény gyülekezet ezzel helyezi az *Újszövetség* összefüggésébe az ószövetségi zoltárt, hitet téve a Szentháromság istenségéről. A második ének *Kyrie*: dicsőítjük Krisztust, aki Királyunk és Bi-

ránk egyszerre. Ezt szinte megszokás nélkül követi a *Gloria*, a karácsonyi angyali dicsőítés mai folytatása.

Az úrvacsorai imádság része a *Sanctus* (szövegének alapja Ézs 6,3 és Jn 12,12), s közvetlenül az úrvacsoravétel előtt énekeltük az *Agnus Dei*, amelyben Krisztust mint Isten áldozati bányát áldjuk és hívjuk segítségül. Egy-egy ciklus hatodik darabja az istentisztelet lezáró ének.

E felsorolásból kitűnik, hogy az énekverses rendek azokat a liturgikus szövegeket szolgáltatták meg, amelyek istentiszteletről istentiszteletre változtatlanok, az egyházi év folyamatától függetlenül. Ezek a liturgia *állandó tételei*. A GyLK szerkesztésekor mégis beosztottuk a tizenkét ciklust

Sanctus

Dallam: Bach korálgyűjtemény (Sulyok I.) 122

Szent az Is - ten, Szent az Úr, Se - re -
gek szent Is - te - ne! Tel - ve ég és föld Nagy di - cső -
sé - gé - vel! Ho - zsán - na a ma - gas - ság - ban!
Ím, ál - dott, A - ki jó Az Úr ne - vé - ben!
Ho - zsán - na a ma - gas - ság - ban!

CANTATE

az egyházi év hat – körülbelül egyenlő hosszú – időszakára, de csak azért, hogy útmutatást adjunk, milyen rendszerességgel érdemes a dal-lamokat változtatni, hogy ne váljanak túlhasználttá.

A 628-as és 629-es rendeket az egyházi évtől függetlenül, általános használatra is ajánljuk azoknak a gyülekezeteknek, amelyek kevesebb dallamot ismernek. A 629-es rend alapjaiban örzi Raffay püspök 1936-os énekkönyvét, a 628-as pedig olyan énekeket rendez ciklusba, amelyeket szerzőik kifejezetten az állandó szövegű liturgikus tételek helyettesítésére szántak (parafrazisok). Ilyen *Nikolaus Decius Gloria* és *Agnus Dei*-éneke (A *menny Urának tisztelet*, EÉ 43; *Krisztus, ártatlan Bárány*, EÉ 188), és ilyen a középkori eredetű *leis*-ének is: *Dicsőítünk, Krisztus, aki szenvedtél* (EÉ 199).

Sanctus-énekként új dallammal ismerkedhetünk meg, amely szinte szó szerint hordozza a hivatalos liturgikus szöveget: „Szent, szent, szent a Seregek Ura, Istene...” Fenséges ének ez, méltó ahhoz, hogy jelképezze: a mennyei seregek, az előttünk élt nemzedékek és a ma egyháza közösen dicsőíti az Urat. A német barokk dallamot (Steinau/Oder 1726) *Johann Sebastian Bach* is felhasználta egy számunkra ismeretlen művében; a feldolgozást a fia, *Carl Philipp Emanuel Bach* által összeállított korálgyűjtemény örizte meg.

■ BENCE GÁBOR

„Furcsán öltöztetett menyasszony”

A nógrádi menyasszonyi fejdísz, ez a különleges gondossággal készített ruhadarab csak azután kerülhet a helyére, ha már minden más – szalagokat, pruszlikot, keszkenőt és a megszámlálhatatlan szoknyát – sikerült szépen eligazgatni. A korona felhelyezése mintegy lezárja az öltöztetés fáradságos és hosszadalmas folyamatát.

Rétságán, ebben a nyugat-nógrádi városban viszont nem ezt a hagyományos sorrendet követték azok, akik a főút mentén fekvő, idén százegy éves imaház megújításán fáradoztak. Először a fejdísz, a tetőszerkezet készült el, melynek jellegzetes, újonnan épített, kis tornyocskája a kereszttel fel is került illusztrációként a szentelési ünnepség meghívójára. Am ez csupán egy négy évig tartó út kezdete volt. A tető alatt megújításra érett épületerkezet várt arra, hogy a szükséges erőforrások rendelkezésre álljanak.

S a várakozás nem volt hiábavaló, hiszen látva a kicsiny, de annál lelke-

sebb evangélikusság tenni és élni akarását, az önkormányzat támogatásával megújulhatott a belső tér, sőt egy zuhanyzóval is ellátott vízszelvényekkel, valamint egy száz főre felszerelt teakonyhával vált valóban otthonossá. Közben megtörtént a nyílászárók cseréje is. Végül az országos egyház segítségével külsejében is megújulhatott az utazó számára is jól látható – Luther-rózsával és egyházunk jelmondatával díszített – gyülekezeti ház.

Október 17-én dr. Fabiny Tamás püspök is megérkezett Rétságra, hogy felszentelje az épületet. S ez alkalommal az imaház zsúfolásig megtelt. Rétságiak és bányaiak, evangélikusok és katolikusok, fiatalok és idősek jöttek el, hogy hivatalosan is birtokba ve-

gyék. Az igehirdetés is erre biztatta őket, hiszen Istenünk kétszeresen is vár: nemcsak erős vár, hanem mindig vár is bennünket. Vár az istentiszteletre, ide vár a hétközi alkalmakra, hit-

FOTO: SZABÓ ANDRÁS

tanórára, bibliórára, a baba-mama körre s arra a szlovák szakkörre is, melyet a helyi kisebbségi önkormányzat szervez annak érdekében, hogy visszahozza a szlovák szót erre a tótok is lakta vidékre.

■ ZSUGYEL KORNÉL

HIRDETÉS

Nemzeti és/vagy keresztény identitás

Meghívó a felügyelők harmadik országos konferenciájára • Révfülpö, november 6–8.

PROGRAM

Péntek • 18.00: Vacsora • 18.30: Nyitóáhitat – Gáncs Péter püspök: „Onnan szélesztette szét őket az Úr” (1Móz 11,1–9) • 19.00: Előadás – Pozsgay Imre volt államminiszter: *A nemzeti identitás kérdése a rendszerváltás előtt és után*

Szombat • 8.00: Reggeli • 8.45: Áhitat – Fabiny Tamás püspök: „Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott minket” (1Róm 15,7–13) • 9.30: Előadás –

Lackner Pál táborig püspök: *A német nyelvű népesség helye és szerepe a magyarországi evangélikusságban* • 10.30: Előadás – Kiss Gy. Csaba egyetemi docens: *Magyarok, szlovákok nemzeté válása* • 11.30: Hozzászólási lehetőség • 12.30: Ebéd • 14.00: Beszélgetés • 15.30: Előadás, eszmecsere – Fábri György tudományos kutató: *Hogyan segíthetik a felügyelők az egyházi felmérés munkáját?* • 18.00: Vesperás – ifj. Hafenschner Károly: „Mindnyáján egy test-

té kereszteltettünk” (1Kor 12,12–14,26–27) • 18.30: Vacsora
Vasárnap • 8.30: Reggeli • 10.00: Istentisztelet – Ittész János püspök: „A Krisztus testével való közösségünk” (1Kor 10,14–17) • 12.00: Ebéd

Támogatott részvételi díj: 4500 Ft/fő
A jelentkezéseket október 30-ig az alábbi címekre várjuk: ildi.ko.stark@lutheran.hu, zsusza.zsuzsalkiczky@lutheran.hu
Próhla Gergely országos felügyelő

Templomjubiläum és kulcskérdés Bánkon

Hová tűnt a kulcs? – ez a kérdés foglalkoztatta október 18-án reggel mintegy két órán át a bánki evangélikusokat. Bizony volt nagy ijedség, hiszen a hajnal óta szorgoskodó asszonyok szemet gyönyörködtető ünnepi fogásait és a tömördek házi süteményt valahogy a szeretetvendégség helyszínére kellett szállítani, s a szóban forgó kulcs az e célra használni kívánt felügyelői kisteherautóhoz tartozott.

Így a már régóta kijelölt főzőcsoportok mellé rögtönzött keresőcsapat alakult, hogy az ünneplés szempontjából kulcs szerepet betöltő tárgy mielőbb megkerüljön, s minden kétszen álljon a vendégek fogadására, akik a bánki templom felszentelésének 225. évfordulójára kaptak meghívást.

Az ünnepi istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök szolgált igehir-

nem a bizonyosan köztünk élő Jézusban van.

Az istentiszteleten *Gulácsiné Fabulya Hilda*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Szlovák Lelkesi Szolgálatának vezetője az ősök nyelvén, szlovákul kapcsolódott be az úrvacsorás alkalom liturgiájába, s az áhítható nagyban hozzájárult a gyülekezet énekkarának szolgálata is. A liturgikus részt köszöntők sora követte. Felsőszőlő *Benczúr László* egyházkerületi felügyelő és Szabó András esperes is. A jelen lévő vendégek a gyülekezettől a Harmonia Bankiensis címet viselő CD-t kapták emlékül, melyen a templom orgonájának hangja csendül fel.

A kulcs végül megkerült, s így semmi sem állt útjában annak, hogy a gyülekezet együtt legyen a terített asztalok mellett. Hogy hol volt? A fel-

FOTO: SZABÓ ANDRÁS

detéssel, melyben rámutatott arra, hogy míg a reménység a világi szóhasználatban csalfa, vak, vagyis inkább negatív jelentésű kifejezés, addig a keresztény gyülekezet számára megtartó erő lehet, hiszen a reménységünk nem a bizonytalan, ha-

ügyelő zsebében. Mindvégig. Talán kicsit úgy, ahogyan Krisztus országa is egészen közel, elérhető távolságban van. Kítartó kereséssel mindannyian rákaphatunk. S ez mindannyiunknak okot adhat a reményre.

■ – ZSUGYEL –

Gloria victis! – Dicsőség a legyőzötteknek!

Ötvenhatra emlékezem. A szubjektív emlékezés formáját választottam, és ebből következően az ünnephez kapcsolódó gondolatok mellett néhány töprengő, nyugtalanító kérdést is fel kell tennem.

Azzal kell kezdenem, hogy *fáj a szívem ötvenhatért...* Hazámért, nemzetemért, a hősökért, az áldozatokért s azért is, mert akkor is ma-gunkra maradtunk. A jóval később megismert, sokszor emlegetett világpolitikai realitások sem csökkentik ezt a fájdalomat. A tanulságokat, amelyek máig, sőt a jövőbe is nyúlnak, mindenesetre végre józanul le kell, le kellene vonni. Sapientia sat.

Október 23-tól november 4-ig mindössze tizenkét nap. Ma már tudjuk, és sokan elismerik, hogy e nem egészen két hét jelentősége világtörténelmi, s a forradalom messzire sugárzó fényes csillag marad – valóban megmarad? – az utókor számára.

1.

Tizenkét éves győri kisdíjak voltak akkor; s mivel Győrben nem voltak nagy harcok, csak néhány emléket őrzők azokból az időkbel.

– Az először legelőbbsé eszertett géppisztolysorozatok hangjait, amikor az ávósokkal rakott teherautók csikorgó kerékekkel lekanyarodtak a Baross hídról. A börtön előtt összegyűlt tömeg oszlatására vetették be őket. Azt hallottuk, néhány halott és sebesült maradt utánuk. Hogy rohantunk házáig!

– November 4-e reggelét, amikor ragyogó vasárnapú nap sütés és por-

cukorszerű, vékony hórég szépítette meg a világot. De amikor kinéztem az ablakon, az éjszaka megérkezett, légvonalban talán ötven méterre sem lévő szovjet tank réműllettel töltött el; ágyúcsövéről meg először azt gondoltam, hogy éppen a mi ablakainkat vette célba, pedig csak a közeli hídfőre irányozták.

– Aztán már november közepe felé, amikor a Radó-szigeten a Kettős hídnál állomásozó szovjet harcokcsi katonáit szinte már sajnáltuk, amikor a kemény hideg miatt hártványosodni kezdő Rábából merték a mosdóvizüket. Azon ámultak, hogy Afrikában ilyen hideg van, hiszen őket a Szeu-zi-csatornához vezényelték... Pár nap múlva néhány civil ruháért el is adták a tankot, és ki tudja, hova tűntek el.

– Bennem ötvenhatos emlék az a néhány hónappal későbbi rettenetes szegényérzet is, amelyik kiskamasszívemet szinte megbénította, amikor a filmhíradó az ötvenhét május 1-jei budapesti felvonulás képeit mutatta: a véreskezű hatalom emelvényen pöffeszkedő figurái és alatt az a rettenetes tömeg, amelyik éljenzi és megtapsolja a gyilkosokat.

Pertse azért van más is memóriám mélyén. Az izgott tanárok az iskolában, a Kossuth-címer az osztályterem falán meg a végtelen sorbaállások – és mindaz, ami aztán utána jött. A megtorlás dühöngő örülete, majd a konzolidált vidám barakk foytott legelője meg a gulyáskondérok mindent beborító szagfelhői...

ÉGTÁJOLÓ

Súlyosan formálódik bennem a kérdés: szabad-e nekünk ötvenhat dicsőségéről, eredményeiről elmélkedni, amíg nem vagyunk hajlandók üzenetét és tanulságait igazán megérteni?

2.

Sok jele volt a társadalmi feszültségnek, de forradalmi megmozdulásra – valószínűleg – csak igen kevesen gondoltak... Ugyanakkor mindenki várt, s egyre többen követeltek változásokat.

Kossuth Lajos így ír egy helyen: „Én a forradalmat a népek szent jogának tartom és vallom, de egyszersmind oly végeszköznek tekintem, melyhez a népeknek csak azon esetben szabad nyúlniok, midőn vagy nemzeti létüknek vagy jogaiknak s szabadságuknak akár visszaszerzésére, akár megvédésére más módjuk nincs, vagy amidőn boldogságuk szabad fejlődésének valamely fennálló rendszer annyira útjában áll, hogy minden áron való eltávolítását a nemzet szent érdekei követelik... Lázasakat lehet csinálni, forradalmakat soha. Azok nem csinálhatnak, azok csinálódhatnak...”

Igen, így csinálódott spontán, szer-

vezetlenül, 1956 októberében soha addig nem tapasztalt összetartással a forradalom. Spontán – tehát nem előre elhatározott tervek végrehajtása volt, hanem „egy végtelenig feszített húr elpattanása, egy megkínzott, megalázott nemzet felhőrdülése. (...) Tízmillió ember talán nem tudta, hogy pontosan mit akar, de azt mind együnk meg tudta fogalmazni, hogy mit nem akar. (...) nem akarja tovább tűrni a nemzeti és egyéni megaláztatásokat, a hazudozást, minden önálló gondolat meghurcolását, a nemzet infantilizálását, kulturális hagyományainak meggyalázását.” (Jotischky László: *Októberi gondolatok, Angliai Magyar Tükör*, 2006. június – Az írás teljes terjedelmében a 6. oldalon olvasható. – A szerk.)

Minden bizonyonnyal előbb vagy utóbb a pozitívumok is megszilárdultak volna – nyilván viták és hatalmi harcok közepette –, olyanok, mint a szólás- és sajtószabadság, a szemleesség, a többpártrendszer stb. De akkor az a másfél hét minderre nem volt elegendő. A forradalom a szovjet tankok óriási túlereje miatt és a moszkvai akaratot kiszolgáló nemzetáruló politikások közreműködésével elbukott, de nem kétséges, hogy – a rá következő tomboló megtorlás, bitó és börtön és a tiszta szándékot bemocskoló számtalan félremagyarázás és hazugság ellenére – világtörténelmi léptékek mérve is maradandó jelentőségű 56 véres, gyönyörű küzdelme. Ezért adó-zunk hálával a hősöknek, és őrzjük kegyelettel a mártírok emlékét.

3.

Ha eszembe jutnak az 1957. május 1-jéről szóló tudósítások (ez mostanában is sokszor megtörténik velem) meg a gulyáskondérok gőzétől megszürkült évtizedek meg 2004. december 5-e – hogy most ne is említsek –, és eltöprengem nemzetünk, hazánk mai helyzetén, mélyről fakadó aggodalommal kérdeztem: érdemes volt? És: hogyan tovább?

A Szentírás egyik fontos igéje is nyugtalanít: „Az igazság felmagasztalja a nemzetet; a bűn pedig gyalázataára van a népeknek.” (Péld 14,34; Károli-fordítás) *Kölcsey*nel együtt imádkozom: „Szánd meg, Isten, a magyart!”

Azért mégis remélem, hogy 1956 gyümölcse beérik, és *Ady* sorai nemzetünk jövőjét profétálják (*A percemberké után*):

„Most perc-emberké dárídója tart, De építésre készen a kövünk, Nagyot végezni mégis mi jövünk, Nagyot és szépet, emberit s magyart.”

Ittész János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Vesztfáliai látogatók

Lelkészekből – különböző szolgálati ágak vezető tisztségviselőiből – álló protestáns (uniált, azaz református–evangélikus) egyházi delegáció látogatott Magyarországra Vesztfáliából (Németország).

A hétfős küldöttség tagjai október 13. és 16. között találkoztak a hazai protestáns egyházak vezetőivel és a különböző munkaágak referenseivel, látogatást tettek több evangélikus és református egyházi intézményben, valamint különböző egyházi szervezetekkel ismerkedtek meg, hogy ezzel is erősítsék az egyházak közötti partneri kapcsolatokat.

Horváth-Bolla Zsuzsanna felvétele október 15-én készült, amikor a delegáció részt vett egyházunk országos presbitériumának soros ülésén.

Áramdíj-támogatás MÖSZ módra

▶ **Elsőként indította el a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet augusztus közepén villamosenergia-támogatási programját, mely az E.ON energetikai vállalat szolgáltatási területén élő rászorulókon segít. A beérkezési sorrendben történő elbírálás alapján október 12-ig hétszázán részesültek támogatásban. Az áramszámlákon a jóváírások eddigi összértéke meghaladja az ötvenmillió forintot.**

Az előzetes becslések alapján közel háromezer rászoruló részesülhet majd támogatásban a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet rendelkezésére álló kétszázötvenháromezer forint keretéből.

A beérkezett több mint tizenötezer támogatási igény vélhető oka, hogy – más szervezettel ellentétben – a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet egyedi kérelmeket bírál el, valamint nem kér önerőt a pályázathoz.

A szervezet munkatársai folyamatosan dolgozzák fel a kérelmeket, és levélben értesítik a pályázókat az eredményről. Az eddig fel dolgozott adatok alapján hatvan százaléuk felelt meg a felhívás feltételeinek, harminc százaléktól kért hiánypótlást a szervezet, és a benyújtott kérelmeknek csupán tíz százalékat kell elutasítani, mivel nem feleltek meg a kiírásnak. Az egy főre eső jóváírás átlaga meghaladja a hetvenötezer forintot. További kérelmeket nem tud befogadni a segélyszervezet.

■ FEKETE DÁNIEL

Puskapor és imádság

Tizenöt éves a táborigyelmeztető szolgálat Magyarországon

▶ **Az elmúlt másfél évtized során harmadik alkalommal ünnepelték a múlt héten püspökök, lelkészek és a Honvédelmi Minisztérium képviselői a magyarországi honvédség keretein belül működő táborigyelmeztető szolgálatot. Az elhangzott nyolc beszéd mindegyike utalt valamilyen módon a sokszor nem könnyű kezdetekre, a szolgálat során megtapasztalt áldásokra és a jövőben is reményesség szerint megvalósuló együttműködésre. A négy történelmi egyház reprezentánsai közel százan gyűltek össze október 16-án a budapesti Stefánia-palotában a felelős minisztérium szervezésében.**

Az evangélikus egyház képviselőiben dr. Fabiny Tamás püspök mondott köszöntőt – nem egy esetben mosolyt csalva a főleg férfiakból álló közönség arcára. A bibliai alapoktól indulva, a reformáció és a száz éve született Keken András táborigyelmeztető naplójából vett idézeteken keresztül a jelenkor kihívásaira és feladataira irányította a figyelmet. „Az egyház ott van, ahol az emberek. Ezért a katonaságban is ott van” – mondta. Záró szavaiban pedig idézte az ide illő, közismert cromwelli mondást: „Bízzál Istenben, és tartsd szárazon a puskaport!”

A protestáns szolgálati ág jelenlegi – evangélikus – püspöke, dr. Lackner Pál dandártábornok kiemelte az elmúlt években a katonaságban megfigyelhető minőségi változást és azt, hogy hála Istennek, egyre több táborigyelmeztető van szükség. Jelenleg huszonnégyen végzik a szolgálatot.

A két kiemelt felszólalón kívül további két evangélikus táborigyelmeztető képviselte egyházunkat és a táborigyelmeztető szolgálatot: a tizenöt éve e területen dolgozó, már Koszovót is megjárt Pintér Mihály ezredes és Nánai László százados, aki immáron harmadik szolgálati évét kezdte meg idén nyáron.

A megvonások és leépítések korában mindenestre bizakodhatunk abban, hogy ez az igen nehéz és

hitélet katonai intézményrendszerének hatékony működése érdekében.”

Az egyházak ily módon megvalósuló együttműködése és világban való jelenléte – lássuk meg – Isten még mindig tartó kegyelmi idejének tanúsága. Ha nem használjuk ki ezt a lehetőséget, ha nem küzdünk elég kitartóan a hon védelméért munkálkodók lelkéért, „sok jót elmulasztunk”. Akik hétköznapi és nyugodt körülmények közül szem-

speciális felkészülést kívánó munka a jövőben is folytatódhat. Erről dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter biztosította a munkaágban dolgozókat: „A Honvédelmi Minisztérium a jövőben is biztosítja az 1994-ben kötött megállapodásban foglaltakat – a Magyar Honvédségben szolgáló katonák szabad vallásgyakorlását a

léljük ezt a nem mindennapi missziót, hordozzuk imáinkban az ide küldötteket, a rájuk bízottakat és a lehetőséget biztosító világi vezetőket – hogy ne a puskapor, hanem az Istenbe vetett bizalom és az imádság ereje tartson meg minket békében és biztonságban.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

HIRDETÉS

Meghívó médiaműhelyre – Balatonszárszó, 2009. november 20–22.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottsága, az Evangélikus Élet szerkesztősége és a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) szeretettel hív minden érdeklődőt közös szakmai programjára.

A Protestáns Médiaműhely őszi hétvégéjére a szervezők ezúttal elsősorban azon digitális fényképezőgéppel rendelkezők jelentkezését várják, akik szakemberek segítségével szívesen elmélyülnének a digitális fényképezés rejtelmeiben, különös tekintettel a – keresztény lapokban is igényelt – sajtófotó műfajára.

A péntek estétől vasárnap délig tervezett program a helyes fényképezőgép-használat technikai tudnivalóin kívül foglalkozik a képalkotás (kompozíció) és a digitális utómunkálatok kérdéseivel is, valamint az egyházi rendezvények fotózásának szempontjaival.

Az elméleti előadásokat gyakorlati foglalkozások egészítik ki, ezért kérjük, hogy az e-mail címünkre küldött jelentkezéshez ki-ki mellékelje (1200 × 1600 pixel ajánlott méretben) három legsikerültebbnek vélt – tet-szöveges témájú – felvételt.

A részvételi díj 9600 Ft, amely a helyszínen fizetendő, és magában foglalja a szállás és a háromszori étkezés díját is. (Prúsz-tagoknak 30% kedvezmény!) Kezdet: pénteken 19.30-kor vacsorával; zárás vasárnap 13 óra-
kor ebéddel.

Jelentkezési határidő: november 9., hétfő. Helyszín: Evangélikus Konferencia- és Misszió Otthon (8624 Balatonszárszó, Jókai u. 41.) *Csak a médiaműhely teljes időtartamán részt venni szándékozóknak jelentkezését várjuk!* Jelentkezni a zsuzsa.boda@lutheran.hu e-mail címen lehet, illetve – digitális adathordozón benyújtott fényképekkel – személyesen az *Evangélikus Élet* szerkesztőségében (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/317-1108, 20/824-5519) Boda Zsuzsa szerkesztőségvezetőnél.

A jelentkezés elfogadását november 15-ig a részletes program megküldésével igazoljuk vissza!

Van kiút: vissza Istenhez

▶ **Van kiút a jelenlegi mély gazdasági, társadalmi, erkölcsi, lelki válságból, de csak akkor és úgy, ha visszatalálunk Istenhez és egymáshoz, és széthúzás helyett összefogunk – hangoztatták az ötödik Van kiút... tanácskozás résztvevői múlt pénteken a debreceni megyeházán.**

A felekezeten átívelő összefogás egy elhetőbb Magyarországgért: ez a Barankovics István Alapítvány izraelita műhelye által szervezett Van kiút... fórumok célja s részben termőre forduló gyümölcse, hiszen Érd, Nyíradony, Nagyvárad és Budapest után Debrecen már az ötödik zsidó–keresztény szellemű s egyben nemzeti elkötelezettségű kiütkereső értelmiségi konferenciának adott otthont.

A rendezvény résztvevőit levélben köszöntötte Orbán Viktor Fidesz-elnök, aki szerint nagyon fontos, hogy a hívő emberek is részt vegyenek a közéletben, s közös gondolkodással rátaláljanak, és rávezessenek másokat is a válságból kivezető útra.

A vendéglátó város polgármestere, Kósa Lajos Fidesz-alelnök köszöntőjében hangsúlyozta, hogy először a mély lelki és erkölcsi válságot kell leküzdeni, mert csak erős hitű és ép, egyenes gerincű emberek tudnak összefogni, közösségeket építeni és működtetni. Ahogy a török hódítást követően Debrecen református polgársága minden erejét és pénzét az is-

kolaépítésre fordította, s a kollégium kapuja fölé azt írták: „Orando et laborando”, ma is ez – az imádkozás és a munka – jelenti a kiutat a még mindig tovább élő, lelket ölo és gerincet roppantó Kádár-korból.

A debreceni születésű Weisz Péter, az izraelita műhely elnöke arról beszélt, hogy lehet béke a zsidók és a keresztények között, mert a szeretet, a hit és a béke közös isteni adománya – ezeket fogadjuk el, és fogjunk össze, hogy gyerekeinknek és unokáinknak jövője lehessen ebben az országban.

A legtöbb felszólaló a szeretet és az összefogás isteni parancsára hívta fel a figyelmet. Osztie Zoltán, a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének katolikus elnöke úgy fogalmazott, hogy ne toleráljuk, hanem szeressük egymást. Mi a szeretet? – kérdezte, és meg is adta a választ: a felebarátunk iránti „jó, hogy vagy” érzése, a másik embert létében megerősítő, érte felelősséget vállaló odaállás.

Tőkés László református európai parlamenti képviselő, a korábbi nagyváradi Kiút-konferencia házigazdája a Római levelet idézte: „Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek...” Ezért a halál civilizációja helyett az élet kultúráját kell építenünk.

Ne vesszünk el a múltbeli sérelmekben, az emlékekből tanulni kell, de ha közös jövőt, békét akarunk építeni, akkor szeretettel egymás felé kell fordulnunk, mert minden egyes ember Isten képmására van teremtve –

ezt hangsúlyozta Köves Slomó, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbija.

Szeverényi János lelkész, az Evangélikus Missziói Központ igazgatója azt mondta, démonikus korban élünk, új kezdetre van szükségünk, de ehhez a megtérést nem úszhatjuk meg, vagyis vissza kell térnünk Istenhez, mert a teremtő, gondviselő Atya az, aki közel hoz minket egymáshoz.

A válságban egyetlen vigaszunk, megoldásunk, kiutunk a Messiás – szögezte le Mészáros Kálmán, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke. Isten ma is szól hozzánk, megszólít, és választ vár tőlünk, s a mi feladatunk látni, szólni és tenni. Papp Lajos szívsebészprofesszor is azt hangsúlyozta, hogy vissza kell találnunk Istenhez és egymáshoz.

A Van kiút... konferencián adta át Novotny Zoltán elnök a Protestáns Újságírók Szövetségének 2009. évi Rát Mátyás-életműdíját a nyolcvan-éves Fábrián Gyula református rádiós-újságíró-író-szerkesztőnek, kiemelve, hogy a népből jött és a néphez hű Fábrián Gyula egész életében kereste a kiutat, s ez az út a számára: ember, haza, magyarság, hit, a soha fel nem adás, a mindig a legtöbbet nyújtás. Az Arany János szülővárosából származó kitüntetett Toldi Miklós szavaival köszönte meg a díjat: „De nem köszönöm azt magam erejének: / Köszönöm az Isten gazdag kegyelmének.”

■ FAGGYAS SÁNDOR

Szólj, boldog hálaének!

Kerületi egyházzenei találkozók Kiskőrösön

► **Első ízben rendezett egyházzenei találkozót a Déli Egyházkerület. Az október 17-én Kiskőrösön megtartott fesztiválon – melynek mottója az *Evangélikus énekeskönyv 69. számú énekének e tudósítás címében szereplő első versora volt* – a klasszikus egyházzene művelő gyülekezeti és iskolai énekkarok mellett számos keresztény könnyűzenei együttes is bemutatkozott. A rendezvény művész vendégei *Gryllus Dániel* és *Gryllus Vilmos* voltak.**

Az egyházkerület minden szegletéből érkezett résztvevőket a házigazda kiskőrösi gyülekezet fúvószenekarának muzsikája fogadta a templomban. *Lupták György* esperes Jel 15,1–4 alapján elmondott nyitóhátában a győztesek mennyei énekéről

FOTO: SMIDELIUSZ ANDRÁS

beszél, utalva a latin közmondásra: „Musica est praeludium vitae aeternae” – A zene az örök élet előjátéka. *Dr. Kinczler Zsuzsanna*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyház-

zenei Tanszékének adjunktusa *Harmonia* című albumjának előadást tartott előadást.

A nyitóalkalom után a találkozók programja párhuzamosan két helyszínen folytatódott: a templomban a gyülekezeti kórusok, a művelődési házban pedig a könnyűzenei együttesek koncertjeire került sor. A fellépőket *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, illetve *Laczi Roland* kiskőrösi másodlelkész mutatta be a hallgatóság számára.

Az együttesek igényesen összeállított műsorait tovább színesítette a zenei formációk változatossága: a vegyes karokon kívül megszólaltak női és férfikarok éppúgy, mint ahogyan a könnyűzenei színpadon is hallható volt „Új ének”-feldolgozások előadó gyermekkar, gospel-énekegyüttes, musicalénekes és saját szerzeményekkel érkező hangszeres kamaraegyüttes is.

A záró istentiszteleten – mely keretet adott a találkozó gálájának is – *Gáncs Péter*, a Déli Egyházkerület püspöke a 148. zoltár sorai alapján hirdette Isten ígését. Mint mondta: az ének nem dekoráció az istentisztelet menetében, hanem szerves része annak. Az ének nem csupán imádság, hiszen énekeink szövege evangélium, ige. Amikor kisebb-nagyobb közösségeinkben együtt énekelünk, akkor Isten-tiszteletet tartunk, és evangéliumot hirdetünk. „E nap csodálatos élménye, hogy kicsik és nagyok különböző hangszínnel megáldva és különböző hangszerekkel, eszközökkel, különböző stílusban együtt magasztaljuk az Urat. Így születik újjá ez a zoltár a 21. században” – fogalmazott az igehirdető.

A gálán a részt vevő kórusok közös kara is megszólalt, *Gryllus Dániel* és *Gryllus Vilmos* pedig korál- és zoltárfeldolgozásokat adott elő, ezek egyikét a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola tanulóival közösen (*képünkön*). Az alkalom különleges színfoltjának számított, amikor *Zoltai Sándor*, a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulója a *Jézus Krisztus szupersztár* című rockopera egyik legsebb áriáját, *Jézus Gecsemáné-kertbeli imáját* énekelte el.

A záróalkalmón felcsendülő kórusművek orgonakíséretét, valamint *Johann Sebastian Bach Jöjj, népek megváltója* című korálfeldolgozását és G-dúr prelúdium és fúgáját *Mekis Péter* szólaltatta meg.

A gála hangfelvételének részletei a Déli Egyházkerület honlapján (<http://del.lutheran.hu>) meghallgathatók, a találkozóról október 25-én összeállítást sugároz a Magyar Televízió.

■ S. A.

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJAL KITÜNTETETT

EVANGÉLIUM SZÍNHÁZ

november 6-án 19 órakor bemutatja

Madách Imre Az ember tragédiája

című drámai költeményét három részben a Duna Palotában (Budapest V., Zrínyi u. 5.)

SZEREPLŐK

Az Úr	Bánffy György Kossuth-díjas kiváló művész
Ádám	Lénárt László
Éva	Buzogány Márta
Lucifer	Kárpáti Tibor

Továbbá *Mucsi Sándor*, *Tóth János István*, *Farkas Tamás*, *Rékai Nándor*, *Veress Előd*, *Kriszt László*, *Gyurin Zsolt*, *Medgyessy Pál*, *Borbáth Ottília*, *Geszty Glória*, *Tódor Réka*

A kísérő, aláfestő zene *Haydn* halálának 200. évfordulója tiszteletére *A teremtés* oratóriumából hangzik fel

Díszlet- és jelmeztervező	Húros Anna Mária
Dalszövegek zenéje	Huzella Péter
Rendezőasszisztens, koreográfus	Kriszt László
Koreográfusasszisztens	Fantoly Nikolett
Rendező	UDVAROS BÉLA

További előadások: november 8., 15., 22., 29. és december 6.:

16 óra; november 20. és december 4., 12., 13.: 19 óra

Jegyelővétel a Duna Palota pénztárában (tel.: 1/235-5500) hétfőn, szerdán és pénteken 14 és 18 óra között. Jegyárak: 3000, 2500, 2000 forint.

Az Evangélium Színház több mint ötszáz előadás után, a 20. évad őszi indulásán harmincadik bemutatójaként egy rendkívüli drámát, *Madách* halhatatlan remekművét, *Az ember tragédiáját* viszi színpadra. Előadásunk tanulsága az legyen: örök kételkedés és remény között az emberiség csak Isten kegyelmében bízva találja meg az élet értelmét, értékét és szépségét!

UDVAROS BÉLA rendező

A hónap könyve – októberben a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

„Együtt az ország népével” – Evangélikusok 1956-ban

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 1700 forint.
<http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

A szerző, *Fecske Csaba* sokadik könyve e mostani; felnőttekhez szóló versesköteteinek sorában a nyolcadik. Több műfajban gyakorlott író lírai művével szembesülünk ezúttal, irodalmi érdemeit legutóbb *József Attila-díjjal* ismerték el. *Fecske*-műveket sokszor és sokféle lelhetünk a lapok, irodalmi folyóiratok hasábjain, rádiók műsoraiban, és antológiáknak is gyakori szereplői munkái.

Új kötetében ötvenkét szonettet ad közre, tagolatlanul egybegyűjtve. *Bakos Katalin* egyéni művészeti ízléssel áldott grafikái társulnak a versekhez, s az ő elegáns borítója öleli a könyv lapjait is.

Az *első emberpár* című vers áll a kötet élén, aztán a folytatás: *Ábrahám*, *Mózes*, *Zsuzsanna* és a vének, *Dávid*, *Gábor*, *Péter*, *Háromkirályok* – e verscímek jelzik legkivált a témák bibliai eredetét. „*mint kéz a sebet úgy érinti meg / mindannyiúnk szívét az Isten / felénk azért nyúl hogy segítsen*” – írja a *Közelítésben*. Szelíd szerénység jellemzi a kisdedet váró Máriát a *Várakozásban*, az ismeretlen folyamat érzelmi elfogadása, amely kizárólag hitbeli élmény, majd cselekedet. S következik a kötet egyik legszebb sikerült szonettje, a *Jó hírt hozott* című:

*kinn voltunk akkor éjjel a mezőn
ültünk a tűz körül a nyáj aludt
botom szorongattam zsvány ha jón
vérengző ordas hát ebsorsra jut*

*lassan kihunyt a tűz a pástorok
már a lóbórt húzták jó hangosok
ekkor láttam meg azt a csillagot
fejem fölött a fénye színarany*

*bolondul verni kezdett a szívem
atyám ütött a vég órája tán
remegve féltünk valamennyien*

*s akkor hirtelen angyal szállt közénk
csodálkoztunk és néztünk csak bután
jó hírt hozott és ontotta a fényt*

Fecske versei életünk lelki eseményeihez idomulnak, s hűen követik a psziché hullámzásait. Egyik sorában így vall: „*kételkedem de lelkem énekel*”. A másikban „*a gyönyör bányásza*” kifejezéssel él. S a *Fű alatt* című szonettje végén ez áll: „*a semmi étke lesz a gondolat / mint földre hullt rothadó alma / rejtőzik rozsdás őszi fű alatt*”. Továbbá sorolja mind a veszteségeket, mind azt, mit álmainkból s létünkben dűdölök éneket: „*ez az emlékezés-szerű lét / mint tó vizén körre kört rová / hatyú tollán holdfény szűrt ködét // csillantja meg egy más tér fényeit / ahonnét az üzenet érkezik*”.

Fecske nem szabvány szonetteket ír, az azonos stótagszám szabta formától mentesít, eltér a megszabott soroktól. Újabb verseit ugyan nem új mintára alakítja, hagyományos kereteit megőrizve módosít néhol, például az *Elhasznált időben* az oktáva négy-négy és a tercina három-három sorú versszakait megtöri négy-három négy-háromra.

Az ímént említett verse végén je-

lenti ki: „*elmédről mint gyertyáról a viasz / csorog lefelé az elhasznált idő / az utolsó cseppig a fény vigasz*”. Következő versében pedig hűtlen szeretőként jeleníti meg az időt, amikor „*a gyertyák szarván fönnakad az éj*” és „*kormozva lobbant el a szenvedély*”. Felemelően reális gondolattal indítja ezt a verset: „*ironia az én komor-nyikom / szolgálatomra van ráillő szerep / amikor szükségem van rá hívom / s teszi amit kell és amit lehet*”. Az idő a ki nem játszható tényező az életünkben. Az elmúlás ellenében jelenünk jelenik meg *Fecske* szonettjeiben szinte végig e kötet lapjain, mint a *Miért van?* vagy a *Nagy ár* címűben.

*mond csak magadba szállni kész
dolgozni csöndben mint vakond ha tőr
az ember hol kő hol gordonkahúr
monokli lesz belőle vagy zene
a szív forró kemence volt kihűlt
jégcsipkét hímez rá a játszi tél
az én-sötétben aranypor szítal
aszalt gyümölcsként édesül a múlt
időnk fut mint vadász elől a nyúl
láttad már hogy bucskázik föl szegény
még meg se virradt máris alkonyul
az életünk ó izgalmas regény
végiglapozni minden pénzt megér
de mindezért a halál tán nagy ár*

Hiteles nyomat című szonettjében felmutatja a hűség hitelét: „*míg készül*

Szonettek a visszalopott időről

Fecske Csaba verseskötete

a legvégső változat / az összes többin mindig áttűnő / egyetlen arc a hiteles nyomat. A költő saját kifejezésével élve *magába gyömöszöli a világot*, és öröm figyelni, ahogy „*valaki játszik szíve húrjain*”. A kötet vége felé egy-két pajzámba hajló szonett hangulatában-modorában mintha *Villonra* utalna, a többi érvényének-hitelének gyökere inkább *Shakespeare* irányába hajlónak vélhető. A *Rómeó és Rómeó* című nyhen furcsának érzik, bár e verse végén fogalmazza meg az eleve gondoskodás értelmét: „*érzem Isten a kezét rám teszi / nem bánt inkább boldogít a boldog / a másik örömet is élvezi*”.

Petrarca találmányának-felfedezésének hála, *Kazinczyt* követően szinte minden jelentősebb magyar

költő írt szonettet. Leginkább magától értetődő közvetlenséggel *József Attilát*, de rajta kívül is klasszikus és kortárs költők regimentjét lehetne említeni e tekintetben. Remek hétköznapi lelemény a *Naponta* című vállomás a családi összetartozás felelősségéről. S a kötetzáró *Egy nyár* szintén az egyszerűség nagyszerűségében leledző boldog pillanat: „*szépségén kívül semmit sem adott / más nyárból hozta tán a mosolyát / is oly sokatmondóan hallgatott // az esti ég sejtett a lombon át / szél hozta a tóról a vízszagot / elmúlt a nyár az élet meg tovább*”.

Nem hivatkoznak, de szeretni valóak e kötet szonettformába zárt rímjei, ritmusai. Szókimondása többnyire a halk beletörődés, a szelíd rácsodálkozás. A hétköznapi megismert témák, történések, érzelmek irányítója a bölcsesség szerény filozófiája, amely támasz lehet és térkép földi utunk során, hiszen fontos kísérőnk a hangulat, tulajdonképpen: belső napszút, amely az létezik, éltetőnk bármilyen borús, esős, viharos időben.

Vannak bocsánatos bűnök is, mint például az idő visszalopása úgy, ahogy *Fecske Csaba* teszi nosztalgia-ára éhezzen, s minden személyes kételkedése ellenére is határozottan-szilárdan megalapozott, egyetemes iránymutatók szerint.

■ ZSIRAI LÁSZLÓ

Fecske Csaba: Visszalopott idő. Szonettek. Napkút Kiadó, Budapest, 2008. Ára 1290 forint.

Októberi gondolatok

Egyszer, valamikor az ötvenes évek végén vagy a hatvanas évek elején magyar társaság ült együtt egy londoni vendéglőben. A már jól összehozott londoniak között volt egy vendég is, budapesti újságíró. Csupa nagyjából egykorú férfi lévén jelen, magától értetődően mindenki mindenki tegeződött. Ám egyszer csak a budapesti vendég az ellenforradalom szót találta használni 1956. október 23-ára. Senki sem tiltakozott, senki sem vitatkozott, csak attól kezdve minden összeheslés nélkül, ösztönszerűen mindenki magázta a vendéget. Attól kezdve nem tartozott közjük, még arra az egyetlen estére sem. Idegenné vált. Sőt, ellenségé.

Több helyen is áll a Bibliában, hogy minden bűn megbocsáttatik, de a Szentlélek káromlása sosem bocsátatik meg. A mi számunkra, akik valamennyien az 1956-os forradalom szellemi gyermekei, politikai neveltjei vagyunk, a forradalom káromlása ilyen soha meg nem bocsátható bűn.

Miért állíthatom, hogy az 56-os forradalom mindnyájunk eszmei szülője, formálója? Azért, mert mindannyiunk politikai gondolkodásában 1956. október 23-a – elnézést a frivol hasonlatért – olyan, mint a tánciskola közmondásos kályhája: a kezdő növendék csak onnan elindulva emlékszik a megtanult lépésekre. Lehet, hogy a forradalomról alkotott fogalmaink nem egyeznek, lehet, hogy emlékeinket más és más személyes élmények alakították, színezték, de mindannyian pontosan tudjuk, hogy akkor melyik oldalon álltunk, azóta melyik oldal igazát erősítették meg számunkra közel fél évszázad hazai eseményei, és a mai Magyarország politikai arénájában küzdő felek melyike képviseli szerintünk leginkább a forradalom annak idején teljes tisztasággal meg sem fogalmazott eszméit. Melyik próbál, ha botladozva és olykor taktikai kerülővel is, de nagyjából a forradalom által megjelölt ösvényen haladni.

Ezt persze megnehezíti az, hogy 1956. október 23. klasszikus forradalom volt, nem államcsíny, nem titkos bizottságok, összeesküvők boszorkánykonyháiban eleve kifőzött tervek végrehajtása, hanem egy végtelenségig feszített húr elpattanása, egy megkínzott, megalázott nemzet felhőrdülése. Az ötvenhatos forradalom hóféhé lángjának spektrumát a politikai analízis prizmája tömérdek színre, sokszor egymással ellentétes szándéokra, reményre, eszményre bonthatja fel, de ezek együttesen, ha talán csak néhány dicsőséges napra, mégis makulátlanul fehér fényt alkottak. A képzavar bűnét vállalva hadd mondjam: olyan tűzszlopot, mint amely Mózesnek adott irányt a pusztában az ígéret földje felé.

Miből állt, miből táplálkozott ez a fény, és főleg hogyan válhatott tízmillió ember közös reményévé, céljává? Úgy, hogy elsőnek nem tervező agyakban, hanem kétségbeesett szívekben fogalmazódott meg az elemei. Tízmillió ember talán nem tudta, hogy pontosan mit akar, de azt mind-egyikünk meg tudta fogalmazni, hogy mit nem akar. Nekem gyanús az olyan forradalom, amely kialakult vezetőgárdával és programmal lép fel. Az olyan forradalom, amely tudja, hogy mit akar. Számomra az az igazi forradalom, amely csak abban biztos, hogy mit nem akar. Az 56-os forradalom tudta, hogy nem akarja tovább túrni a nemzeti és egyéni megaláztatásokat, a hazudozást, minden önálló gondolat meghurcolását, a

nemzet infantilizálását, kulturális hagyományainak meggyalázását. Hogy ezek helyébe mit kíván, annak megfogalmazásához tíz nap nem volt elegendő. A szólás- és sajtószabadság, a semlegesség, a többpártrendszeren alapuló parlamenti demokrácia óhaján alapjában csak az addigi helyzet ellentéte volt. A fuldokló mindenekelőtt levegőt akar, de a lélegzés nem életcélja, csak életben maradásának első és leg-sürgősebb feltétele. Mi, akik a Bem-szobor, a Parlament, a rádió előtt tüntettünk, aligha értettünk volna egyet sok ezer tüntetőtársunk mindegyikével, akik közül a legtöbb délelőtt még azt sem tudta, hogy délután tüntetni, este pedig talán löni fog.

Lehet, hogy ha forradalmunkat élni hagyják, hetek, hónapok alatt kirajzolódna valamiféle nemzeti egyetértés, közös nevező körvonalai, olyan közös célok, amelyek elég képlekenyek egy ideiglenes kompromisszumhoz, melynek alapján aztán parlamenti körülmények között, külső kényszer és belső brutalitás nélkül megindulhat az országos vita a jövőképföldről. Az is lehet, hogy hamarosan, napok vagy hetek örömmámora után megkezdődik az ideológiai és hatalmi harc azok között, akik elsőnek fogalmazzák meg és tárják az ország elé pozitív céljaikat. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy egy győztes forradalom után nem juthattak volna szóhoz semmiféle jövőről folyó vitában azok, akik a forradalmat előidéző fizikai és szellemi terror vezetői, végrehajtói vagy vazallusai voltak. Sokukat utolérte volna a nép haragja, a többit hallgatásra ítélte volna a nép megvetése.

Győztes forradalmakra általában nem jellemző a megbocsátás érénye, és minden forradalmi győzelem után felmerül egy erkölcsi kérdés: hol van a múlttal való szakítás és a megtorlás között a határ, mikor válik a jogos és szükséges számonkérés és igazságszolgáltatás új terrorterrá? Meddig mehet el a nagylelkűség, mielőtt ostoba és felelőtlen taktikai megalkuvássá válnék? Babits Mihály szerint „bűnösök közt cinkos, aki néma” – csak hogy igazi terror idején mindenki néma; az is, akit a bitófa tett némává, és az is, akit a bitófa pusztá árnyéka. Azt jelentené ez, hogy mindenki bűnös volt, aki nem lett mártír, vagy nem menekült el?

Ötvenhatnak nem voltak ilyen problémái. Nem egészen két hét szabadságért éveken át tartó rettegéssel, megaláztatással, sok-sok száz élettel, megszámlálhatatlan börtönben töltött esztendővel fizettet a nemzet. Mondhatjuk-e ezért, hogy a forradalom egyértelműen vereséget szenvedett? Értelmetlen véraldozat volt-e a harc? Erre igazából csak úgy lehetne válaszolni, ha tudnánk, hogy miként alakult volna Magyarország sorsa 1956 őszétől mostanáig a forradalom nélkül. Minden történész tudja, hogy milyen ingoványos területre vezet az ilyen, nagyjából amúgy is meddő találgatás. A nemleges választ a kérdésre talán az adja meg, amivel kezdem: valamennyiünk jelenlegi politikai gondolkodását befolyásolta, formálta,

ami 56 őszén történt. Nem csak a miénket, akik külföldi szórványban élünk, nem csak a miénket, akik már éltünk a forradalom idején, és elég idősök voltunk ahhoz, hogy megértsük, ami körülöttünk történik. Nemcsak a miénket, akiket hivatásunk vagy természetes érdeklődésünk politikai gondolkodáshoz vezetett, hanem az egész ma élő magyarság minden tagját, otthon és külföldön, politikai állásfoglalás vagy akár csak ilyen irányú érdeklődés nélkül is, mégpedig függetlenül attól, hogy annak idején vagy most a forradalom oldalán álltunk, illetve állunk-e. Ez már önmagában jelentős: 1956 lángoló októberére meghatározó két vagy három magyar nemzedék, és ki tudja, talán megszámlálhatatlan utánunk jövő nemzedék minden tagja számára is.

De a magyar forradalom nem csak a mi számunkra volt meghatározó. 1956 októberére végzetes csapást mért Hruscsov békekampányára, amely voltaképpen – mint az egykori szovjet birodalom egész békepolitikája – arra irányult, hogy ha lehet, fegyveres harc nélkül, ha nem lehet, akkor kliens-államok helyi háborúi révén terjessze ki a szovjet uralmat vagy be-

lenszert, a kommunista diktatúrák minden gaztettében és ostobaságában egy feltérképezetlen, de alapjában véve jó irányba vezető úton való botladozást látott, legalább egy időre magához tért révültségéből. A harmadik világ előtt is lehullott, vagy legalább félrecsúszott a kommunista rendszer igazi vonásait fedő álarc. A Budapest utcáin harcoló micisapkás munkásyerekek történelemleckét adtak a Sorbonne, az Oxford és a Harvard sok neveltjének és tanárának. Magyarország néhány napra, néhány hétre nagyhatalommá vált; erkölcsi nagyhatalommá, amelynek sorsa meghatározó lett a huszadik század hátralevő részére.

Ezekhez a többé-kevésbé kézzel fogható eredményekhez hozzá kell még sorolnunk, sőt nagyon hosszú távon legfontosabb gyanánt kell hozzá-sorolnunk azt a hatást, amelyet 1956 októberére nem egy-egy magyar, hanem az egész magyarság gondolkodására, tartására, történelmi tapasztalat- és mitológiaanyagára tett. Ugyanúgy gondolkodnánk-e arról a történelmi közösségről, amelyhez akarva-nem akarva tartozunk (ha másért nem, hát azért, mert a külvilág ehhez sorol bennünket), ugyanúgy gondolnánk-e kollektív önmagunkra három egymást követő évszázad szabadságharcainak nélkül? Minden ország, minden nép történetének vannak pillanatai, amikor felülemelkedik önmagán. Ezek a pillanatok nem avatják szentté, nem teszik másoknál nemesebbé, de megkérdőjelezzék önmagával, és példaképp szolgáljanak büszkeségre kevésbé jogosító időkben.

A váci börtön előtt látható 56-os emlékművet 2006-ban állították annak emlékére, hogy 1956. október 27-én több száz politikai foglyot szabadított ki a forradalom

mára, és győztesként kerültünk-e ki belőle? Semmiképpen sem volt megsemmisítő a vereség, ha meggondoljuk, hogy utána Magyarországot nem lehetett többé úgy kormányozni Moszkvából, mint addig. Talán még az ellenforradalom legsivárabb, legsötétebb napjaiban sem. Ha másért nem, azért, mert a nemzet önmagára ismert. Tíz napig nem kellett hazudozni, és a tíz nap alatt mindenki megértette, hogy az ország lakosságának messze túlnyomó többsége számára a kommunista rendszer elfogadhatatlan. Eszelős ideológiai szigorát enyhíteni kellett, míg végre magának a tartományi helytartónak a szájából hangozhatott el az eszmeileg megalkuvó kijelentés, hogy „aki nincs ellenünk, az velünk van”.

Viszont, mielőtt azt találnánk mondani, hogy a nemzet győztesként került ki a látszólag vesztett csatából, gondoljunk meg, hogy megalkuvásra ha talán nem is éppen megalkuvással, de elfogadó, beletörődő vállvonalással válaszolt. Szíve, indítatása szerint nem volt uralkodói mellett, de kézzelfogható megnyilvánulásaiban ellenük sem volt. A normalitás felé tett szerény és gondosan kicentizett lépéseket azzal jutalmazta, hogy úgy tett, mintha Magyarországon minden normálissá vált volna. Sokan még büszkének is voltak arra a megalázó megállapításra, hogy „Magyarország a legkényelmesebb barakk a szovjet koncentrációs táborban”. Ezt mi, akik 1956. november negyediké után eljöttünk az országból, soha semmiféle erkölcsi jogon az otthon maradtakkal szemére nem vethetjük, de a teljes történelmi igazsághoz éppúgy hozzátartozik, mint a benzinnel töltött tejesüvegek és a tankokra kitűzött, szovjet címetől megtisztított magyar zászlók. Ennek a társadalmi atomizálódásnak, a rendszerrel egyenként kötött személyes kompromisszumok sokaságának, és persze nem utolsósorban az ezt kihasználó rendszer ravaszágának lett a következménye a kilencvenes évek közepére a „három-hatvanas kenyér”, a jó magaviselet és a minimális munkát lakótelepi kislakással, Trabanttal jutalmazó évek visszasírása sokak részéről, akiket három-négy évtizeddel korábban még nagyralátóbb vágyak, nemesebb, és főleg közös remények fűtöttek. A kommunizmus halott, rothadó tetemét végül is az húzta félre a felemelkedés útjából, hogy az elnyomó nagyhatalom új utakra tért, és tudtára adta magyar helytartóinak, hogy ha csődbe jutnak, nem számíthatnak többé a megszállók tankjaira. Amikor tehát az 1956-os forradalom emlékét ünnepeljük, nem kell vereséget gyászolnunk, de közvetlen, gyakorlati és erkölcsi eredményekben megmutatózó győzelmet sem ünnepelhetünk. Ám 1956-ban a magyar nép mégis két elévülhetetlen értékű győzelmet aratott: győzelmet a hazugság és győzelmet a félelem fölött. Bármit hozzon is a jövő, erre a kétös győzelemre örökké büszkén tekinthetünk vissza. Büszkén, és abban a reményben, hogy Magyarországon soha többé nem kell vérell fizetni a szabadságért.

■ JOTISCHKY LÁSZLÓ

Írásunk eredetileg az Angliai Magyar Tükör című folyóiratban, a Magyarok Angliai Országos Szövetségének lapjában jelent meg 2006 júniusában. Fenti illusztrációkon Búza Barna szobrászművész 1956-os emléklapok látható (fotó: Sifter István).

Képeslapok EGOT

Evangelikus gimnáziumok országos találkozója

„Aki nem hisz abban, hogy mennyi jó ember van, kezdjen el valami jót tenni, és meglátja, milyen sokan odaállnak mellé.” *Böjte Csaba* 2009. március 30-án mondta ezt Öregtemplomunkban, amikor csendesnapon szólt az iskolai gyülekezethez. Az evangélikus gimnazisták országos találkozóján (EGOT) valósággá vált az üzenete.

Gyülekezetünk igazgató lelkésze, *Ócsai Zoltán* volt az EGOT ötletgazdája. Amikor először mondta el elképzelését az egészen rendhagyó találkozóról, egy emberként állt mellette a tantestület. Isten iránti hálával gondolunk a közös munka minden pillanatára.

A több mint négyszáz fiatal megmozgató rendezvényt támogatta mindenki, akit csak megszólított-

- **Borkai Zsoltnak**, Győr megyei jogú város polgármesterének, hogy személyesen köszöntötte a fiatalokat, valamint az ajándékként felajánlott városi turisztikai kiadványokért;
- **Csermák Zsuzsanna** képzőművésznek, iskolánk egykori diákjának a találkozó logójának megtervezéséért;
- **Barabás Attilának**, a **Győri Lőkőrgyár Zrt.** ügyvezető igazgatójának a felnőttajándékokhoz való hozzájárulásért;
- a **Pannonhalmi Major Borház** kajárpécsi pincészetének, **Majorné Melkovics Erzsébetnek** az önzetlen felajánlásért;
- **Tóth Péternek**, a **Lipóti Pékség** tulajdonosának az ajándék kenyér- és pékáruért;

- **gatójának, Szakács Erikának** a hangszeres próba lehetőségéért;
- **Andréka Györgynek**, a **Győri Xantus János Állatkert** igazgatójának az ingyenes belépésért és kalauzolásért;
- az **Audi ETO** női kézilabdacsapatának a bemutató edzés lehetőségéért;
- **Székely Zoltán** művészettörténésznek a belvárosi séta vezetéséért;
- a **Kisalföld Volán igazgatójának, Pócza Mihálynak** a személyszállításban nyújtott segítségért;
- az **Oxigén Rádióknak, Meronka Mónika** munkatársnak a szakmai munka lehetőségéért;
- a **Kisalföld megyei napilap szerkesztőségének; Gülch Csaba újságírónak** a szakmai munka lehetőségéért;
- a **Szülői Munkaközösség tagjainak** önzetlen munkájukért.

Külön köszönetet mondunk az **alkotócsoportok vezetőinek** azért, hogy szabaddá tették magukat ezen a napon, és foglalkoztak a fiatalokkal:

- Akvarell: **Kupai Éva**, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ művésztanára
- „Beugró”: **Miksi Attila**, a Győri Nemzeti Színház művészeti titkára
- Dokumentumfotó: **Csermák Zsuzsanna** képzőművész, iskolánk egykori diákja
- Énekkar: **Nováky Andrea**, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium énektanára
- Ének-zene: **Bognár Szilvi, Huszák Zsolt, Smidéliusz Gábor** zenészek
- Falfestés: **Németh Attila**, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ művésztanára
- Formatervezés: **Illés Csaba** formatervező, szobrász
- Híradó, riportfilm: **Győri András, Horváth-Hegyí Dénes** operatőrök
- Klasszikus zenekar: **Medveczky Ádám** Liszt-díjas, Bartók–Pásztory-díjas, érdemes művész, **Molnár Gyula** zenetanár

- a **Nyugat-magyarországi Vendéglátó Zrt.** vezetőinek az ellátásban nyújtott segítségért;
- **Hefter László** üvegművésznek, hogy gyönyörű munkáival mindnyájunkat megörvendeztetett;
- a **Hajnal húsbolt** tulajdonosának, **Hajnal Lászlónak**, hogy gondoskodott ellátásunkról;
- **Németh Zsoltnak** az ajándék táskákért;
- a **Széchenyi István Egyetem** vezetőinek, hogy ingyenesen bocsátották rendelkezésünkre a hangversenytermet;
- **Winkler Csaba** egyetemi sajtótitkárnak, hogy fogadta a fiatalokat;
- **Gyapay Pértérné gazdasági vezetőnek** a próbák és az előadások alatt nyújtott segítségéért;
- a **Liszt Ferenc Zeneiskola** igazgatójának

Hefter László képzőművész és csapata

tunk. Művészek, szakemberek, tudósok, akik szabaddá téve magukat a rendezvény idejére, szeretettel és odaadással foglalkoztak a fiatalokkal. Vállalkozók, cégtulajdonosok, szülők anyagiakkal, munkájukkal járultak hozzá a találkozó sikeréhez. Isten iránti hálával gondolunk önzetlenségükre, tenni akarásukra. Az EGOT sikere nekik is köszönhető.

Az alábbi felsorolással mondunk mindnyájuknak köszönetet.

- A **Magyarországi Evangélikus Egyháznak** a rendezvény szervezéséhez biztosított anyagi támogatásért;
- **Szakács Imrének**, a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat elnökének az ajándékként felajánlott megyei kiadványokért;

„Ezúton szeretnénk köszönetünket kifejezni az aszódi evangélikus gimnázium nevében a 2009-es EGOT élményeierért.

Örömmel vettük a rendezvény valóban találkozó jellegét, hogy gyermekeink nem egymás ellen, hanem egymással kézen fogva küzdöttek a célért. Tanulóink az összes általunk meglátogatott programon jól érezték magukat, és hasznos, tevékeny napokról számoltak be. Külön üdvözlöttük, hogy ha akartak, a tanár kollégák is beállhattak a műhelyekbe, hiszen mi magunk is szívesen alkotunk. A szervezés is külön ki szeretnénk emelni, a teljesség igénye nélkül öröm volt tapasztalni az étkezések bőségét és minőségét, a felnőttmenüt, a bemeneti és kimeneti ajándékokat, a pólókat, a programok gyermekközpontúságát és igényességét és kihagyhatatlanul a felnőtt és diák kísérőnk segítőkészségét (Fazakas Miklós tanár úr és Egerváry György tanuló). Végezetül pedig azt gondoljuk, hogy valamennyien élményekben és léleekben gazdagodva jöttünk haza, és talán nem is egy létrafokot léptünk feljebb ama lajtorján.”

(Dr. Roncz Béla, az aszódi evangélikus gimnázium igazgatója)

„Drága Judit!

Ahogy hazajöttem, maga alá temetett az itthoni élet. Bocsáss meg, hogy csak most írom: gyönyörű EGOT-ot szerveztetek! Talán nem is emlékszem ilyen szépre. Kollégáid nagyon kedvesek. Sok mindenhez nálatok kaptam új lelkesedést. Csak azt sajnálom, hogy még több kollégám nem látta az iskolátokat működni, mert szerintem nekik is lelkesítő lehetett volna. Én is megemlékeztem az EGOT-ról az áhítat végén. A gyerekek is mind azt mondják, nagy élmény volt. Ne csüggedj el túlságosan a rossz dolgokon; a jó és szép mindig kevesebb, mégis azért a kevésért érdemes élni.

Sok szeretettel ölellek: Edit”

(Kézdy Edit, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatója)

- Könyvkötészet: **Pintérné Gerzics Ágnes**, a Városi Művészeti Múzeum múzeumpedagógusa
- Néptánc: **Viszló László, Viszlóné Márkus Andrea** néptáncosok, a Nyalkai Penderedő Néptáncgyesület vezetői
- Népzene: **Tanai Péter** muzeológus, néprajzkutató, népzeneész, **Jagudics Balázs** népzeneész
- Rádióriport: **Lengyel Anna**, a Déli Egyházkerület felügyelője, újságíró
- Természetfotó: **dr. Alexay Zoltán** biológus, fotóművész, egyetemi tanár (SZE)
- Textilmunkák: **Tanai Anna**, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ művésztanára

- Üvegművészet: **Hefter László** Ferenczy-díjas üvegművész, restaurátor

Iskolai közösségünk a szervezéssel és vendéglátással járó feladatokat szeretettel, örömmel és fegyelmezetten hajtotta végre. Az EGOT tovább erősítette bennünk az együvé tartozás jó érzését. A találkozó résztvevőitől rengeteg jó szót, hálás köszönetet kapunk még ma is. Ezekből idézünk a találkozó mottójának szellemében: „Örömmel sokszorozódjék a te örömödben, hiányosságom váljék jósággá benned.” (Weöres Sándor) *(A levélrészletek ezen az oldalon keretben olvashatók. – A szerk.)*

Látogatás a bős–dunakiliti vízerőműnél

- Újságírás: **Gülch Csaba** újságíró, Kisalföld szerkesztősége
- On-line újságírás: **Horváth-Bolla Zsuzsanna**, az *evangelikus.hu* szerkesztője, **Sulyok Natália** (Kisalföld)
- Ütős zenekar: **Felsmann Adrienn**, a Liszt Ferenc Zeneiskola zenetanára

A találkozó ideje alatt mindvégig éreztük, hogy egyházuink vezetőinek, gyülekezetünk tagjainak is fontos, hogy mi történik ebben a három napban. *Ittész János* elnök-püspök meleg szavakkal köszöntötte a találkozó résztvevőit. *Dr. Fabiny Tamás*,

Medveczky Ádám karnagy és „zenekara”

Győrből

találkozója (EGOT)

az Északi Egyházkerület püspöke tartotta a záró istentiszteletet. Az ajándékba kapott ígét és üzenetét minden résztvevő mélyen a szívébe zárta. Eből adunk közre néhány gondolatot.

„Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.” (Weöres Sándor)

„Ahol egy hibát megszüntetünk, az egy lépcsőfok.

Ahol egy jajt elnémítunk, egy lépcsőfok.

Ahol egy ártnalmas, hazug hangot leintünk, egy lépcsőfok.

Ahol egy tévedésünket beismerjük, két lépcsőfok.

Ahol egy hatalmaskodót rendre intünk, egy lépcsőfok.

Ahol rendre intést fegyelmezetten elfogadunk, öt lépcsőfok.

Ahol rendre intés nélkül tesszük a jó rendet, tíz lépcsőfok.

Örömmel Huszák Zsolttal és Smidéliusz Gáborral

Ahol egy éhes szájat megcsitítunk, az is nagy lépcsőfok.

A borjú, a kismalac szája megcsitítása is lépcsőfok. De még a virágé, a búzáé, a gépé is. Egy rété... Egy csemeget kézbe venni, anyjának szépet

mondani, leányknak udvarolni, fiúknak visszabiccenteni; minden, ami a világnak valahol örömet ad, a csók, ami addig nem volt, a gyermek, aki most lett, lépcsőfok mind-mind fölfelé... Ha elmosolyodtok a tanácson, az is egy lépcsőfok. Ha elgondolkodtok rajta, két lépcsőfok. Ha hazamenve innen csak egy szó – egy szépen és okosan, előrelátással és szeretettel kimondott emberi szó – erejéig valóságra váltjátok: húsz lépcsőfok.

De fő, hogy jókedvűen. Nemcsak tiszta ésszel és szívvel, hanem mosolygó tiszta arccal is.”

Ezek után mindnyájan sajnáljuk, hogy az EGOT emberi számítás szerint huszonnégy év múlva kerül ismét Győrbe. Persze, Istenünk útjai kifürkészhetetlenek...

■ Lejegyezte:

HALLGATÓNÉ HAJNAL JUDIT

Preiml Piroska tájvédelmi körzetvezető a Szigetközről mesél

FELVÉTELI TÁJÉKOZTATÓ

Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda

9025 Győr, Péterfy S. u. 2., tel: 96/510-170, fax: 96/510-171, e-mail: iskola@peterfy.hu, honlap: www.peterfy.hu. Az iskola OM-azonosítója: 030546

Evangélikus iskolánk Győr belvárosának közvetlen közelében, a festői Rába-parton található. A 16. század óta működő oktatási intézményben ökumenikus szellemben, az egymás iránti tisztelet példájával, szeretetteljes, következetes neveléssel foglalkozunk a gyermekekkel.

Gimnáziumunkban széles körű ismeretekkel, jól használható idegennyelv-tudással, szakirányú tantárgyi és kiemelkedő művészeti képzéssel, valamint keresztény erkölcsi értékrenddel nevelve diákjaink az Európai Unióban is eligazodni tudó, nyitott emberré válhatnak.

Tagozatkódok, képzési formák, jelentkezés és felvétel

1. Négy évfolyamos, angol–német reáltantervű gimnázium, emelt óraszámú oktatás matematika, fizika, kémia, biológia, informatika tantárgyakból. Felvehető létszám: harminc fő.

Felvételi követelmények:

- a 7. év végi és 8. félévi tanulmányi eredmény a készségi tárgyak kivételével;
- egységes (központi) írásbeli felvételi vizsga: 2010. január 23., szombat 10.00 óra;
- személyes találkozás a családokkal előzetes beosztás szerint: 2010. március 4–5.

A jelentkezési lapok beküldésének határideje: 2010. február 19.

Ismerkedés az iskolával:

- 2009. november 3., 17 óra: tájékoztató az érdeklődő családoknak;
- 2010. január 15-én 8-tól 10 óráig tanítási órák a 9. évfolyamokon.

2. Nyolc évfolyamos, általános tantervű gimnázium emelt óraszámú nyelvi és informatikai képzéssel. Felvehető létszám: harminckét fő.

Felvételi követelmények:

- egységes (központi) írásbeli felvételi vizsga: 2010. január 22., péntek 14 óra;
- személyes találkozás a családokkal előzetes beosztás szerint: 2010. március 4–5.

A jelentkezési lapok beküldésének határideje: 2010. február 19.

Ismerkedés az iskolával:

- 2009. november 3., 17 óra: tájékoztató a 4. osztályos gyermekek szüleinek;
- 2010. január 15-én, pénteken 8-tól 10 óráig nyílt tanítási órák az 5. évfolyamokon (az érdeklődő 4. osztályosoknak és szüleinek);
- 2010. január 16-án, szombaton 9-től 11 óráig családi rendezvény a negyedik osztályos gyermekeknek és szüleinek.

3. Négy évfolyamos, általános tantervű gimnázium emelt óraszámú nyelvi és informatikai képzéssel, 9. csatlakozó évfolyam. Felvehető létszám: tíz fő.

A felvételtől szóló információk megegyeznek a négy évfolyamos gimnáziumi képzésnél felsoroltakkal.

További információk: www.peterfy.hu.

Nyílt napok: 2009. november 3., kedd 17 óra (nyolc és négy évfolyamos gimnáziumi képzés).

HALLGATÓNÉ HAJNAL JUDIT igazgató

Befektetés a jövőbe
Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

**A KÖRNYEZET ÉS ENERGIA OPERATÍV PROGRAM
"A FENNTARTHATÓ ÉLETMÓDOT ÉS AZ EHEZ KAPCSOLÓDÓ
VISELKEDÉSMINTÁKAT ÖSZTÖNZŐ KAMPÁNYOK
(SZEMLELETFORMÁLÁS, INFORMÁLÁS, KÉPZÉS)"
KEOP-6.1.0/A-2008-0052**

Kedvezményezett:
Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ, Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda

**Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege:
4 994 910,- Ft**

A projekt az Európai Unió támogatásával
az Európai Regionális Fejlesztési Alap
társfinanszírozásával valósult meg.

UMFT Informatika
06 40 638 638

Intézményünk nagy örömmel és lelkesedéssel vett részt a plakáton olvasható projekt megvalósításában.

A programok ez év februárjától októberéig tartottak. A kirándulásokon, előadás-sorozatokon részt vettek a tanulók, a szülők és az iskola összes dolgozója. A pályázat támogatta többek között az iskola zöld- és egészségnapját. A diákok meglátogatták a győri kommunális hulladékégetőt, a győri vízművet, a bős–dunakiliti vízi erőművet és a Budapesti Természettudományi Múzeumot. Felkeresték a győrújbaráti, ravazdi és gyirmóti tanösvényeket, kirándultak a Kőszegi és a Szigetközi Tájvédelmi Körzetekben.

Nem csupán a kirándulásokat támogatta a projekt az utazások, étkezések és előadások költségtérítésével, hanem lehetőség nyílt audiovizuális anyagok, eszközök beszerzésére is. Így gazdagodott eszközállományunk számtalan szakkönyvvel, oktató DVD-vel, digitális fényképezőgépekkel, laptoppal és nyomtatóval. A pályázat célkitűzéseinek megvalósíthatóságát tantesztületünk vállalhatónak és követendőnek tartotta, ezért újabb Környezet és energia operatív program (KEOP) pályázaton indult sikeresen. Az új pályázat címe: „A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés)”. Az újabb pályázat 2009 decemberétől 2010 novemberéig tart. Erről a programról ezt követően számolunk be.

Nemzeti Fejlesztési Terv

**A KOMPETENCIA ALAPÚ OKTATÁSI PROGRAMOK
ESZKÖZI ELEMEINEK, ÉRTÉKELÉSI ESZKÖZEINEK
BIZTOSÍTÁSA A PÉTERFY SÁNDOR EVANGÉLIKUS
OKTATÁSI KÖZPONTBAN. HEFOP-3.1.3/B-09/3**

Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott
támogatás összege 9 500 000 Ft.

Az Európai Unió által társfinanszírozott projekt

A plakáton olvasható iskolánk második sikeres Humán erőforrás-fejlesztési operatív program (HEFOP) pályázata. A kompetenciaalapú oktatási programok megvalósításához 9,5 millió Ft-ot nyertünk eszközök beszerzésére. Az elnyert összeg lehetővé tette, hogy interaktív oktatói anyagokat, kompetenciafejlesztő eszköztárat, taneszközöket, hordozható számítógépeket, multimédiás nyelvoktató CD-ket, vizsgatesztelő szoftvereket vásároljunk. A pályázatnak köszönhetően idegen nyelvű kompetenciát fejlesztő nyelvi labort is kialakíthattunk.

Pályázaton nyert notebookok bevetésre várnak

Bibliavasárnapra

Október: igék megtartó mécsvilága

Itt van az ősz, itt van újra – hívős éjszakáival, szél sodorta faleveleivel, elmúlást idézőn. Egykoron Pál is átérezte ezt a római börtönben. Ezért írt így fiatal tanítványának, Timóteusnak: „Igyekez a tél beállta előtt megjönni. Köpenyemet (...) hozd el, mikor jössz; hozd el a könyveket is, de főként a pergameneket.” (2Tim 4,21.13)

Az apostol mögött életműve, egy Krisztushoz téző akkori világ. Előtte életének utolsó szakasza. A cellacsendben felkészül arra, ami még jön. Ehhez elég egy felsőruha és a Biblia. Felsőruhára, az általa nyújtott melegre a növekvő hidegben, védelemre a mostoha körülmények között testének, ószövetségi tekercekre a lelkének van szüksége, hogy remény és erő lakozzék benne. A népek apostolának puritán gazdagsága, minden kincse „csak” ennyi: egy felsőruha és a Biblia.

Egyedül mennyei Atyánk tudja, hányszor és hány helyen ismétlődött meg ehhez hasonló jelenet és kérés a Pál óta lepergett mintegy ezerkilencszáz esztendő alatt. Amikor a hitetlen beállott történelmi téiben a túlélés, a megmaradás csaknem nullára zuhant esélyét egyetlen felsőruha és egyetlen Biblia jelentette személyek, családok vagy éppen népcsoportok számára. Hányszor lett eközben az *élet könyve* „rabon napfény, / Tévelygőnek hívó harang, / Roskadónak testvéri hang”?

Így volt ez azzal a hatvanegy magyar protestáns lelkésszel, akiket rabszolgaként adtak el 1675-ben a nápolyi gályákra, s akiknek az úszó börtönné vált hajók evezőlápátjai mellett a szívből-fejből félhangosan „zsolozsmázott” igék jelentették az egyedüli reménységet. És 1849. október 6-ra virradóan is, amikor az aradi siralomházban vértanúink számára csak ennyi maradt: egy (katonai vagy rab-) köpeny és a Biblia. És nem ez a jelenet ismétlődött meg

mögött pedig nekünk, protestánsoknak itt van még október 31., a reformáció naptamadatának ünnepe, mindennapi megújulásunk örtüzeként. És magyarságunk megújító erőforrása-ként, ami Mohácsnál bekövetkezett nemzeti tragédiánk után elhozta eleinknek a közösségi és egyéni vigasztalódást, az ismételt talpra állás esélyét, az élő hit belső támaszát. És növekvő nemzeti önismeretünk jeleként a széthúzás és irigység magunkban hurcolt csapdájának felismerését.

Hogy milyen hatékonyság? Úgy, hogy ma is újra tanulni kell az ősi lelkét! De a reformáció szilárdította meg bennünk a más népeknél nem hitványabb nemzet tudatát, európai egyenrangúságunkat, mikor peregrinus diákjaink Patakról, Pápáról, Debrecenből, Kolozsvárról, Losoncra, Kassáról bejárták a nyugati egyetemeiket. És nemcsak a hosszú út porrát hozták haza, hanem fejükben és lelkükben az emelkedő nemzetek legújabb ismereteit is. Ez a figyelő tekintet megmaradt bennünk akkor is, amikor jöttek az idegen zsoldosok, nyugati és vadkeleti megszállók, s le akarták tépni a szabadságvágy felsőruháját népünkéről, s ki akarták szagatni a hit támaszát lelkünk ből.

Október színei és ünnepei emlékeztetnek, és tanulságot szolgálnak: egyének és nemzetnek megtartó, életető erőforrása volt s ma is az a Biblia. De október arra is tanít: lehet az egyetlen felsőruhát is méltósággal, zúgolódás, elégedetlenkedés nélkül viselni. Fontos ezt elmondani akkor, amikor a „semmi sem elég” konzumgörcs szorítja sok honfitársunk idegrendszerét, s tünteti el ajkukról a köszönet szavát.

Október józan tanulságai közül is kitűnik az, hogy anyagi és szellemi kultúra, hit és tudás, európaiság és magyarságtudat együttes vállalása tesz minket méltókká eleink októberéhez, hagyatékához. Azokhoz, akik

Bűneim mardostak, de elnyertem Isten békességét

Már kisgyermek koromban hallottam a bűnről, amikor *Balla Rebeka* diaconissa testvér az árvaházban a *Tamás bátya kunyhója* című könyvből estéknként egy-egy fejezetet olvasott fel nekünk, hároméveseknek. Nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgattuk a rabszolgasors keserveit, és gyakran sírva is fakadtunk, mert annyira együtt éreztünk a szenvedő rabszolgával.

Időnként azonban az is szóba került a felolvasás szünetében, hogy mi is rabszolgák vagyunk, a bűn rabszolgái. Amikor rosszak vagyunk, akkor a bűn uralkodik rajtunk. Isten azonban meg tud szabadítani ebből a rabságból – magyarázta Rebeka testvér. Ezért küldte el fiát, Jézus Krisztust, hogy megváltson minket bűneink rabságából. Ezt akkor mi még nem értettük teljesen, igen kicsinyek voltunk.

Ahogy aztán nőttünk, egyre világosabbá vált előttünk, hogy mi is bűnösök vagyunk. Megváltozott gyermeki imádságaink tartalma. Kezdünk bűnbocsánatért is imádkozni, de még több évként kellett eltelnie ahhoz, hogy igazi bűnbánatra és megtérésre jussunk el.

A konfirmációm alkalmával kapott Bibliámat rendszeresen kezdtem olvasni. A Szentírás egyre több bűnömre mutatott rá, melyek kezdetben csak bántottak, később egyre jobban mardosni kezdtek. Nyugtalan lettem. Kerestem a megoldást. Ekkor került kezembe *Pietilä Antti Jaakkónak*, a helsinki egyetem teológiai tanárának „*A bűn mardosása és az Isten békessége*” című könyve (magyarra fordította *Viljanen Pál* kontiolhti lelkész, kiadta a Harangszó 1942-ben Győrben). Ez a könyvecske Finnországban jelent meg 1932. június 17-én. A szerzője hosszú ideig tartó, nehéz betegségéből lábadozott. Olyan dolgok történtek akkor vallásos életében, amelyek lelki fejlődésében új korszakot indítottak el. Szerette volna, ha a megtapasztalt igazság visszhangra találna sok magyar lutheránus hittestvér szívében is. Én pedig arra gondoltam, az én szívemben is visszhangra találhat. Ez meg is történt – erről szeretnék most bizonyosságot tenni.

Sorsom szinte azonos volt az íróéval. Súlyos tüdőbetegséggel küzdöttem, s reménytelennek láttam helyzetemet, de bíztam Isten gyógyító kegyelmében. Egyévi orvosi és egy hónapos szanatóriumi kezelés után helyreállt az egészségi állapotom. Ezért is ragaszkodtam e könyv tanulmányozásához, hogy lelki gyógyulásom is bekövetkezzék.

A könyv fordítója ezt írja: „*A magyar evangélikus egyháznak egy darab a finn kenyérből vendéglátó szeretetéért...*” Erre a darab kenyérré én is vágyakoztam, mert nekem is szükségem volt rá. Ezért nagy figyelemmel kezdtem olvasni. Örömmel lepődtem meg a szerző előszaván: „*Ez a kis könyvecske csak azoknak az embereknek való, akik roskadoznak bűneik miatt...*” Ezt követi egy csodálatos íge: „*Várva vártam az Urat, és hozzám hajolt, és meghallgatta kiáltásomat. És kivont engem a pusztulás gödréből, a sáros fertőből, és sziklára állította fel lábamat, megerősítvén lépteimet.*” (Zsolt 40,2-4)

Már a könyv olvasása kezdetén rádőbentem arra, hogy a bűn mardosása az élet legkeservebb ténye.

Éreztem, hogy minden más életnehézség jelentéktelen ehhez képest, mert ez a lélek megromlása miatt okoz fájdalmat, nyugtalanságot és boldogtalanságot. Lelki életem kiegyensúlyozatlan, feszült volt. Szerettem volna megszabadulni bűneimtől. Rövid időre az imádság ugyan valamit enyhített a feszültségemen, de ez nem oldotta meg a bűneimtől való

A szerző megemlíti Zákus példáját is, akit eleven bűnbánata és határozott akarata arra indított, hogy jóvátegye hamisságát (Lk 19,1-8). Erre Jézus válasza: „*Ma lett üdvösséged ennek a háznak (...). Mert azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.*” (Lk 19,9-10) Az ember megtérésének legvilágosabb példája a Jézus lábainál ülő bű-

Zákus találkozása Jézussal – 16. századi metszet

szabadulását. Nem volt lelki békességem, sem reménységem Istenben, mert a terhet egyedül viseltem. Fájó érzéssel csatlakoztam a zsoldáríróhoz: „*Bűnöm miatt roskadoz erőm, és kiasznak csontjaim.*” (Zsolt 31,11) Úgy éreztem, számomra katasztrófát jelent, ha nem tudom idejében és megfelelő módon legyőzni a bűn mardosását. Hamarosan rájöttem, hogy a saját erőmből nem tudok megszabadulni bűneimtől.

Keresni kezdtem az Istennel való békesség útját, és ezt világosan meg is mutatta nekem Jézus felhívása: „*Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban, mert elközelgett a mennyeknek országa.*” (Mt 4,17) Ez azt jelentette számomra, hogy a bűneimtől való megszabadulás és az üdvösségem a legkisebb mértékben sem magamtól függ, hanem egészen Isten kegyelméből való ajándék. Ám ha az emberi érdem ki van is zárva, a megtérésre való felhívás számomra is rendületlenül fennáll. Hisz ezt hirdette Keresztelő János (Mt 3,2), Jézus és az apostolok is. A Biblia sok helyen beszél a megtérésről (Mt 13,15; 18,3; ApCsel 3,26; 14,15).

A finn szerző könyve felsorol néhány különleges esetet az evangéliumokból, amelyekben Jézus megváltói hatalmával bűnbocsánatot, az Úrtól való üdvösséget hirdetett. Ilyen a kapernaumi gutaütött ember esete. „*És látva Jézus azok hitét, monda a gutaütöttnek: Bízál fiam! Megbocsáttattak néked a te bűneid.*” (Mt 9,2) A gutaütött megtért, bűnei megbocsáttattak, és visszakapta egészségét is. Ugyanez a helyzet a Bethesda tavánál levő embernél is (Jn 5,1-14). Elhangzik Jézus kérdése: „*Akarsz-e meggyógyulni?*” Majd utána kapja a feladatot is: „*Vedd fel a te nyoszolyádat, és járj!*” Neki magának is akarnia, igyekeznie, engedelmeskednie és bízni kellett, mert különben nem lehetett volna segíteni a helyzetén. Bűneiről csak a templomi találkozásukkor beszél Jézus: „*Íme meggyógyultál, többé ne vétkezzél, hogy rosszabbul ne legyen dolgod.*” A testi gyógyulás után lelki gyógyulásra is szüksége volt.

nős nőről szóló elbeszélés (Lk 7,36-50). Jézus szava itt is világosan biztatja őt: „*Megbocsáttattak néked a te bűneid... a te hited megtartott téged. Eredj el békességgel!*”

Megtérttem, hogy a megtérés bűnbánatot, bűnünk teljes bevallását jelenti, és azt, hogy az ember minden gonoszságát bizalommal leteszi Isten kezébe. A továbbiakban a kegyelemre való határtalan, feltétlen támaszkodás szükséges azzal a bizalommal, amelyet Jézus isteni szeretete szül a megnyíló szívben.

Ezzel az a könyv elem tárta az Isten békességének útját. Rámutatott arra, hogy a szívem teljes megtisztítását csak Isten Lelkének tisztító ereje végezheti el. Csak Isten tud utolérni, megállítani és a békesség útjára vezetni. Észrevettem, hogy a bűnmardosásom idején látogatásával arra intett, hogy meg akar állítani, tanítani akar, teljes fordulattal új életet kíván számomra teremteni. Éreztem, hogy az Isten keze megérintett, és az ő Lelke hatott rám. A lélek üdvösségét mindennél drágábbnak láttam, és szívem ezt kiáltotta: *Itt vagyok, Uram, végre ki akarom nyitni szívemet teljesen, mindent elmondok, ami szívemet nehezíti. Fogadd el, ó, Uram, az én marcangolt szívemet, és gyógyítsd meg azt.*

Megindult a bűnvallomásom. Előszörakoztak bűneim, amelyeket ki kellett mondanom, míg végül saját dicsőségemből immár nem maradt semmi. Ezután vártam, hogy az Úr szóljon, és szölt is: „*...megbocsátja minden bűnöd, meggyógyítja minden betegségedet (...). kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged.*” (Zsolt 103,3-4)

A bűn megkínzott rabszolgájából megszabadított ember lettem. Szívem teljes hálájával köszönöm mennyei Atyámnak az ő megváltó szeretetét. Most arra törekszem, hogy az őt szolgáló életem mindenki előtt nyilvánvaló legyen földi utam minden napján. Ehhez kérem az én mennyei Atyám segítségét.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

56 történelemfordító napjai után a megtorlás rafinált cellamélyébe vetett honfitársainkkal, a lélekroppantás összes magyarhoni intézményében, amikor rabként, de hittel és szívből-fejből idézett igék mécsvilágánál éltek túl sokan a megaláztatást?

Október újra itt van, szomorúan szép és győzedelmes ünnepeivel, hősök és áldozatok emlékezetünkben felsorakozó, talán már messzeségbé tűnő hosszú menetével. Nevekkél s a névtelenségben maradtak némán is beszédes tanúságtételével. Mindezek

érettünk is vállalták és kiállták egy felsőruhával meg Bibliával a történelmi szorítókat.

De figyelünk-e még rájuk? Van-e gondunk így idei októberünkre? Vagy egyre nagyobb szakadék választ már el tőlük, egymástól meg magunktól is meg Istentől? Gondolkodjunk el ezen, amikor magunkban vagy ténylegesen meggyújtjuk az emlékezés mécseseit, vagy szívünkben csendes felfénylik sok drága ige mécsvilága!

■ DR. BÉKEFY LAJOS

Mosolygós hétfő reggelt!

Mi lenne, ha hétfő reggel így köszöntenénk magunkat és környezetünket: „Mosolygós szép reggelt kívánok mindannyiunknak!”

akkor annak újult erővel, vidáman és mosolyogva fussunk neki! Ennek ellenére sokszor látszik rajtunk, hogy hétfő reggel van.

FOTO: LUKÁCS GÁBI

Tudom, hogy most talán sokan azt kérdezik magukban, hogyan is lehet így köszönni egy netán borús, esős, hideg reggelen. De hadd kérdezzek vissza – próbáltuk már? Mert a mosolyra bármikor, bármelyik pillanatban szükségünk van. Mert a mosoly vidáman világító kis ablak a közöny sötét éjszakájában. Mert Isten is jókedvében teremtett minket.

Ismét elkezdődött valami – egy új hét, egy új nap, és ha valami új, valami más kezdődik a mi életünkben,

És akkor fölteszem a kérdést: mi is látszik rajtunk? Ez a rövid történet is erről szól:

– Édesapám! Azt mondtad, hogy Isten mindenkinél nagyobb – mondja a kisgyerek.

– Így igaz – válaszol az apa.

– De édesapám! Azt is mondtad, hogy Isten itt lakik bennünk.

– Így igaz.

– De ha Isten mindenkinél nagyobb, és itt lakik bennünk, nem kellene, hogy kilátszon belőlünk?!

Vajon tudunk-e olyan életet élni, hogy Isten kilátszon belőlünk?

Tudunk még mi is ilyen gyermeki módon fogalmazni? Isten kilátszik belőlünk? Vagy csak meghallgatjuk: „Isten dicsősége meglátszik rajtad...”, és gondolataink már máshol járnak, és talán unottan kezdünk bele az új reggelbe, az új napba, az új hétre...

Mikor éreztük – vagy éreztük-e valaha – hogy Isten egyszer is unottan nézett volna ránk, és unottan hallgatta volna meg imádságainkat? Mikor volt, hogy Jézus unottan gyógyított meg valakit, vagy unottan hajolt le valakihez, megszánya őt? Soha! És bár Jézusnak is voltak hétfő reggelei, tudta, hogy kiért, miért segít, imádkozik. Nem unottan – „Már megint ki érinti a ruhám szegélyét?” – hanem szeretettel fordult oda mindenkihez.

Tudod, testvérem, hogy kiért és miért dolgozol, vagy ott, éppen ott, ahol vagy? És ha tudod rá a választ, akkor tovább kérdezem: hogyan kezdted a hétfő reggelt? Unottan, mert megint elkezdődött egy új hét?

Mi látszik rajtunk hétfő reggel? Mi látszik ki belőlünk?

Isten dicsősége meglátszik rajtad. Isten dicsősége meglátszik rajtad? Átlátszik rajtad Isten kegyelme? Kilátszik belőled Isten szeretete annyira, hogy azt mások is megérezzék és átérezzék?

A választ neked kell megadnod. Azt kívánom: Istentől áldott hétfő reggel látsszon rajtunk az új hét kezdetén.

■ PONICSÁN ERZSÉBET

Villámbeszélgetések

Úgye sokunkkal előfordult már, hogy egy futó találkozás, beszélgetés után lelkiismeret-furdalásunk volt: valamit kellett volna mondani, de sem az alkalom, sem az idő nem volt alkalmas mélyebben belemenni a témába. Vagy csak utólag ismertük fel a lehetőséget, hogy mit kellett volna mondanunk. Esetleg tudatosan döntöttünk úgy, hogy nem kezdünk „lelkizni”, mert a problémát nem látszó helyzeteket is ki lehet használni, és rövid idő alatt is lehet segítséget nyújtani, tanácsot adni a különböző élethelyzetüket velünk megosztó emberekkel.

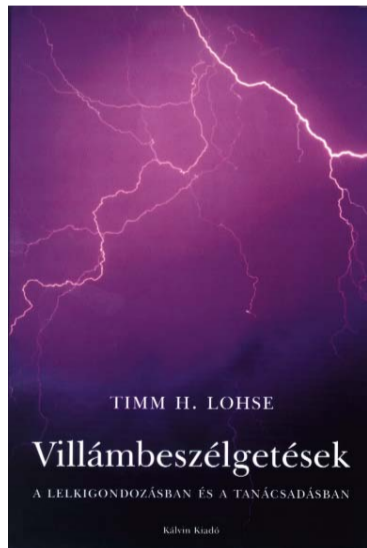
Timm H. Lohse könyve, a *Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban* arról szeretne meggyőzni, hogy az alkalmatlannak látszó helyzeteket is ki lehet használni, és rövid idő alatt is lehet segítséget nyújtani, tanácsot adni a különböző élethelyzetüket velünk megosztó emberekkel.

A könyv egyúttal szeretné tudatosítani azt is, hogy a lelkigondozásra minden kereszténynek lehetősége van. Akik megosztják velünk bajait, gondjaikat, azok tanácsot, segítséget várnak, még ha nem mondják is ki. Ezért különösen lehet ajánlani ezt a könyvet olyanoknak, akik hivatásszerűen foglalkoznak emberekkel: pedagógusoknak, orvosoknak, szociális területen dolgozóknak, munkahelyi vezetőknek, lelkigondozóknak, gyülekezeti munkásoknak és természetesen lelkészeknek.

Mi a villámbeszélgetés lényege? Elsősorban az, hogy a véletlenszerű, „de jó, hogy találgattunk”-típusú beszélgetéseket mindig komolyan kell venni. Másodszor az, hogy a hallotakra oda kell figyelni, a „kulcsszó” felismerésével a tanácsot kérő valódi kérdését fel kell ismerni, és egy megragadható és kezelhető célt kell kitűzni, amely továbbsegíti beszélgetőpartnerünket a megoldás felé.

Ehhez sokféle módszertani tanácsot is ad a szerző, aki a Brémai Protestáns Egyház lelkésze, lelkigondozó és pszichológiai tanácsadó.

A *Villámbeszélgetések*, bár komoly pszichológiai ismereteket kö-

zöl, mégsem lelkigondozói tankönyv. Az író közérthető, élvezetes stílusa (amelyet kiválóan ad vissza *Hubainé Muzsna Márta* nagyszerű fordítása) és nem utolsósorban a leírt sok példabeszélgetés olvashatóssága, egyenesen izgalmas, életszerűvé teszi a könyvet, ezért előzetes pszichológiai ismeretek nélkül is meg lehet érteni, és a gyakorlatban is könnyű használni. Az egyes ismertetett eseteket olvasva az lehet az érzésünk, hogy ilyen már velünk is előfordult.

A villámbeszélgetés lehetőségei korlátozottak, mégis hatékony. Nem lelkigondozás, nem problémaorientált és nem akar terápiát adni, hanem megoldásközpontú, és megelégszik azzal az egyszerű eredménnyel, hogy a tanácsot kereső személyt kimozdítja a holtpontról. A tanácsot adó pedig nem terapeuta, aki kívülről és fe-

lülről nézi a másik problémáját, hanem barát, útítárs, akivel együtt lehet keresni a következő lépést. A villámbeszélgetést felvállaló fél így idősebb testvérként meghallgató, bizalmas, tanácsot adó és Isten tanácsát közvetítő társává lesz.

Hétköznapi lelkigondozásra bátorító könyv tehát a *Villámbeszélgetések*. Hol alkalmazható? Gyülekezetben, kórházakban, család- és beteglátogatásokkor, istentiszteletek után, amikor a lelkészt megszólítják, hogy van-e egy perce, hétköznapi helyzetekben, utcai, bolti találkozásokkor. Nincs előre tervezett témája, bizonytalan a beszélgetés lefolyása. De szóba kerülnek egzisztenciális kérdések, betegség, család, gyermekek, munkahely, és mindez lehetőséget ad a hétköznapi lelkigondozásra, a Jézus Krisztusról való tanúságra. Ő maga sem tette másként: járta a városokat és a falvakat, találkozott az emberekkel, és sok esetben villámbeszélgetésben lelkigondozott. Tőle kaptuk a megbízást: „lesztek nekem tanúim”.

Sok keresztény számára kérdés: hogyan kellene tanúskodnia Jézusról? Aki utat mutat a keresőnek, megvigasztalja a szomorkodót, tanácsot ad a tanácstalannak, reményt a reménység nélkülinek, az Jézusról tesz tanúságot. Ehhez a szolgálathoz ad segítséget könyvében Timm H. Lohse. Nem csak lelkészeknek, minden keresztény embernek hasznos olvasmány.

■ BALICZA IVÁN

Timm H. Lohse: *Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2009. Ára 1600 Ft. Kapható a *Huszár Gál papír- és könyvesboltban* (1054 Budapest, Deák tér 4.).

FENYVESI FÉLIX LAJOS

Gyufaláng

Töredékek az 1956-os forradalomról

Nem voltak hősök, csak egyszerű emberek. Nem értették, fegyvertelenekre miért lönek orvul háztetőkről és utcagugokból. Elestek a kivégzett *Magyarországról*.

Pesti srácok, fiatalok, sugaras nevetésű lányok; nem mozdult egy se a helyéről, mindhalálig a Corvin közben, a Széna téren ős-arany októberi napokban.

Ötven éve, szál gyufát gyújtok értük. Nézem: tovaviszi őket az idő sodra, dalukat visszhangozza a szél.

Képzelem ide mind, ezüst hajjal, öregem. „Jó élni” – mondják, az új századforgásban, s búcsúzó, szép arcuk arcunkon fölragyog.

FOTO: LADÁNYI HAJNALKA

Aratási hálaadó oltár a kecskeméti templomban

HETI ÚTRAVALÓ

„Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.” (Mik 6,8)

Szentháromság ünnepe után a 20.

héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben hármas üzenet van elrejtve. Isten fenti három „kívánsága” így is összegezhető: járjunk elhívásunkhoz méltóan – megszentelt életben! A bibliavasárnap „témája”: „Isten igéje élő és ható” (lásd Zsid 4,12–13; LK) A reformáció ünnepén a „kalapácsütések” ezt hirdetik: „A Seregek Ura velünk van, Jákób Istene erős várunk.” (GyLK 707) Pál Jézus nevében int ma: „Az az Isten akarata, hogy megszentelődjétek: hogy tartózkodjatok a paráznaságtól. (...) Mert nem tisztátalanságra hívtok el minket az Isten, hanem megszentelődésre.” (1Thessz 4,3-7) Jézus Urunk így felelt a házassági elválást firtató „farizeusi” kérdésre: „Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza.” (Mk 10,9) „Boldogok, akiknek a szívük tiszta, mert ők meglátnak az Istent.” (Mt 5,8; LK) „A te országod, Isten, örökkévaló ország.” (GyLK 775) „Aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen nem megy be abba” (Mk 10,15) – tanít az Úr Jézus. Isten szenteli meg tulajdonává lett gyermekeit, akiknek életre szóló feladatuk a megszentelődés. Luther írja: „Az igazi szent nem állítja magát igaznak. Az újjászületett hívó egész életében sóvárogja és esdekli: mindhalálig, napról napra lehessen megigazult.” Mert ahogyan Isten igaz, „igazzá teszi azt is, aki Jézusban hisz” (Róm 3,26). A mózesi törvényekben a hetedik év, nap és a három főünnep megszentelése Isten akarata: „Tartsátok meg mindazt, amit mondtam nektek!” (2Móz 23,13) Apósa tanácsára „választott Mózes egész Izráelből derék férfiakat, és a nép előjáróivá tette őket (...) Ezek tettek igazságot a nép között” (2Móz 18,25.26). Ábrahám a saját rokonságából hozott feleséget fiának, aki „feleségül vette Rebekát. Izsák megszerette őt” (1Móz 24,67). Isten kiválasztó szeretete nyilvánult meg, mikor Mózes által így szólt népéhez: „...ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom (...) Papok királysága és szent nép lesztek.” (2Móz 19,5.6) Ez a látszatszenség példája: Jézus vádlói „maguk nem mentek be a helytartóságra, hogy ne legyenek tisztátalanokká”; ám a pogány (!) helytartóval akarták ítéletüket végrehajtani, mert „nekünk senkit sincs jogunk megölni” (Jn 18,28.31). Négyszázkilencvenkét évvel ezelőtt szegezte ki Luther Márton kilencvenöt tételét. „Mert más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus.” (1Kor 3,11) „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8; LK) Ő boldognak mondta mindenkori követőit (lásd Mt 5,3–10). Pál a reformáció tanait előre hirdette: „Isten ingyen igazítja meg őket kegyelméből, miután megváltotta őket a Krisztus Jézus által. (...) Hiszen azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül.” (Róm 3,24.28) Minket is, ha hisszük s valljuk: *solus Christus!* „Kérdezed: ki az? / Jézus Krisztus az, / Isten szent Fia, / Az ég és föld Ura, / Ő a mi diadalmunk.” (EÉ 254,2)

■ GARAI ANDRÁS

Lutheránus röplabdakupa

Hosszú múltra tekint vissza a soproni középiskolák röplabdás lányainak párbaja, amely az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szak-középiskola kezdeményezéséért indult. Az Eötvös-kupáért azonban október 17-én rendhagyó módon evangélikus oktatási intézmények csapatai szálltak harcba: a házigazdákon kívül a Berzsényi-líceum, továbbá a kőszegi, a nyíregyházi és az orosházi iskola válogatottja küzdött. A díj végül házon, illetve a város falain belül maradt, ugyanis a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium lányai végeztek első helyen.

■ TÓTH CSEPERKE

Péteri gyermeknap

A Dél-Pest Megyei Egyházmegye gyermeknapot szervezett Péteriben október 17-én, szombaton. Képes beszámoló a www.evangelikus.hu oldalon.

HIRDETÉS

Minden hiábavalóság?

Feketén virágzik a magyar ugaron a hungaropesszimizmus. Egy realista egyetemi hallgató ma Magyarországon nem sok jó okot talál, amiért reggelente érdemes fölkelnie. Miért járjak be az óráimra? Fog érní valamit a diplomám? Miből fogok megélni? Hogyan találhatok valakit, aki igazán törődik velem? Mi lesz az országgal? Mi lesz a bolygóval? Mi lesz velem? Az életben tényleg semmi nem végződik jól, vagy csak az én életemben van minden összekavarodva? Mi következik?

Mi a keresztyén diákok üzenete ma az egyetemeken? Ezt a kérdést tettük fel magunknak mi, a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség (MEKDSZ) önkéntesei. Szerintünk ez az üzenet gazdag és sokszínű. Például pink. Meg zöld. És mindenízü. És felekezetek közötti. És a diákok érik el a diákokat. Szóval MEKDSZ-es. Jó hírünk van. Van *jövő*.

A *Folytköv* kezdeményezés célja, hogy egy napos rendezvény-sorozatban (november 2–5.) felhívjuk a budapesti egyetemisták figyelmét a létezésünkre, az üzenetünkre, a munkánkra. Fontos, hogy az emberek felismerjék: *értük* vagyunk, szeretnénk találkozni *velük*, meghallgatni *őket*, és Jézus Krisztus, akit követünk, igenis olyan Valaki, aki az ő életükre is hatással van.

A központilag szervezett rendezvények közül kiemelkednek az esti evangélicációs előadások, melyeket *Szeverényi János* evangélikus országos missziói lelkész tart. Az elgondolkodtató beszédek fiatal keresztyén zenekarok koncertjeibe lesznek ágyazva. Ebédidőben az egyetemistákat meghívjuk egy kis falatozásra, miközben őket érintő és érdeklő témákban hallgathatnak előadásokat, kerekasztal-beszélgetéseket (*Gondolatorzsák* program). Keresztyén fiatalok egy kis csapata vállalta, hogy a vendégek provokatív kérdéseire megpróbál hitelesen és megragadóan válaszolni (*Tabuk nélkül* program). Ezt a kínálatot fogják keretezni a MEKDSZ szövetségéhez tartozó bibliakörök által önállóan kitalált kísérőrendezvények. A négy fő helyszínen (Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtudományi Kar és Kertészeti Kar, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar és Természettudományi Kar) kreatív sátrak és interaktív programok is várhatóak, melyekre minden diákok és tanárt örömmel várnak.

További információ a sorozat honlapján: www.folytkov.hu

Pedagógusok találkoztak Szombathelyen

Kilencedik alkalommal tartottak pedagóguskonferenciát a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben október 9. és 10. között. A Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskolában rendezett találkozó előadói között volt *Pokorni Zoltán* volt oktatási miniszter, *Ittész János* elnök-püspök és *Tölli Balázs*, a soproni líceum igazgatója.

Az idén száz éve született *Sztelehő Gábor* lelkészre emlékezve a helyi iskolai színjátszó kör előadása fellelevenítette Gaudiopolis történetét (*képünkön*).

■ KÓCZÁN KRISZTIÁN felvétele

Látókörben a vak gyerekek is

▶ **Látássérült tizenévesek jelentkezését várja a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz). 2010-re ugyanis két ifjúsági és egy gyermektábort is rendez a szervezet vakok számára. A tervekről Hack János beszélt az *Evangélikus Életnek*.**

– A közelmúltban tartottuk tábor-találkozóinkat. Azonban itt nemcsak a 2009-es szegedi tábor élményeit elevenítettük fel, hanem szó esett jövő évi terveinkről is. Szeretnénk a Meviszrel bővíteni a táborok palettáját: mivel az idén több jelentkező hiánya miatt vissza kellett utasítani, ifjúsági vaktáborból kettőt szervezünk majd, és elegendő jelentkező esetén a tíz–tizenhét éves gyermekeknek is szervezünk egy tábor.

– *Miben különbözik majd ez az eddig megszokott vaktáboroktól?*

– A gyermektáborba pedagógusok – zene- és történelemtanárok – is ér-

keznek. Azonban itt is arra törekszünk, hogy a keresztyén tanítást vigyük közel a résztvevő vak gyermekekhez.

– *Csak evangélikusokat várnak?*

– Ahogyan az ifjúsági táborok is nyitottak mindenki számára, a gyermekek táborába is várunk mindenkivel felekezeti hovatartozástól függetlenül. Itt is szeretném megragadni az alkalmat, hogy kérjem az evangélikus lelkészek, intézményvezetők segítségét, hogy ha környezetükben ismernek vak gyermeket vagy fiatalt, ajánlják neki a Mevisz táborait. Saját példából tudom, hogy mennyi erőt jelent a sérült emberek számára, ha programokat szerveznek nekik, ha egy egész héten keresztül jó hangulatban, keresztyén közösségben táboroznak. A legfrissebb információk elérhetők a www.vaktabor.hu honlapon, de örömmel várom a jelentkezéseket a janosbors73@gmail.com e-mail címen is.

– *Lehet-e már valamit tudni a tábor helyszínéről?*

– A tervek szerint Nagyörzsönyben tartjuk a gyermektábort és a két ifjúsági táborot is.

– *Korábban az *Evangélikus Élet* is beszámolt arról, hogy az idei vaktáborra készült el az Új ének evangélikus dalgyűjtemény Braille-írástól változata. Hogyan vizsgázott a kötet a gyakorlatban?*

– Fantasztikus érzés volt, hogy mi is akadályok nélkül kapcsolódhattunk be a közös éneklésbe. Örülök annak, hogy több gyülekezet is fontosnak tartja, hogy a tapintható *Új énekből* tartsanak a templomban, gyülekezeti teremben néhány példányt. Hadd ajánljam fel ismét itt is a lehetőséget: rajtam keresztül kedvezményesen, a lehető legalacsonyabb előállítási áron lehet hozzájutni a kiadványhoz. A látók talán el sem tudják képzelni, milyen öröm az egy vak ember számára, ha azt tapasztalja, hogy egy templomban, iskolában gondoltak rájuk azáltal, hogy beszerezték ezt a füzetet.

■ L. J. Cs.

„Akarsz-e meggyógyulni?”

– *avagy egy rövid, de igaz történet a Biblia vasárnapjára*

▶ **Pár évvel ezelőtt Németországban voltam, amikor egy őszi vasárnap délelőtt betértem egy kis falusi evangélikus templomba, hogy részt vegyek az istentiszteleten. Ami ott történt, arra a mai napig is vidáman emlékszem vissza.**

A lelkész arról prédikált, amikor Jézus meggyógyította a Bethesda tavánál a már harmincnégy éve gyógyulásra váró bénát. Emlékszem, ahogy mesélt róla: valószínűleg természetfeletti erő műve volt, hogy a tó víze néha-néha megmozdult. Ilyenkor aki először lépett a felzavart vízbe, az meggyógyult, bármilyen betegségben szenvedett is. Nyomorultak százai látogatták ezt a helyet. Olyan nagy volt a tömeg, amikor a víz felkavarodott, hogy rohanás közben az emberek letaposták az előttük levő férfiakat, nőket és gyermekeket, a náluk gyengébbeket. Sokan a tó közelébe sem juthattak.

Majd a helyszínre érkezett Jézus, aki a nyomorult szenvedők közt meglátott egyet, akinek az állapota mindenkiénél nyomorúságosabb volt. Egyedül, barátok nélkül tengette életét ez a szenvedő a nyomorúság hosszú évein át, és már úgy érezte, hogy kivettett Isten kegyelméből. Amikor közeledett a víz felkavarodása, várta, hogy valakinek megéssze a szíve rajta, és a tornáchoz viszi. De a kellő pillanatban mégsem volt, aki se-

gítsen neki. Látta a víz fodrozódását, de sohasem tudott a tó szélénél tovább jutni. Mások vetették magukat a vízbe, nála erősebbek. Nem tudta felvenni a versenyt az önző, tülekedő tömeggel. Folytonos erőfeszítései az egyetlen cél felé, igyekezete és állandó csalódása teljesen felőrölték maradék erejét. Majd következett a találkozás, a párbeszéd: „*Akarsz-e meggyógyulni?*” – hangzott el Jézus szájából (Jn 5,6).

Itt tért ki a lelkész arra, kinek milyen jellegű, talán évek óta húzódozó, megoldatlan betegsége, problémája van, amelynek – hiába erőlködik –, úgy tűnik, még sincs megoldása, nincs előrelépés, fejlemény... Itt és ezen a ponton van szükség a találkozásra: ember és Jézus találkozására, hogy az állóvíz megmozduljon. És az is meglehet, hogy egészen más történik velünk, mint amit elképzelünk...

Arról is beszélt a lelkész, hogy őszintén mondjuk el Jézusnak, mi az, ami gátol bennünket a probléma megoldásában – mint ahogyan a béna is kifakadt: „*Uram, nincs emberem, hogy amikor a víz felzavarodik, bevigyen engem a tóba; és mire én odaérek, más lép be előttem.*” (Jn 5,7)

Jézus egyszerűen így szólt a béna ember kifogására: „*Kelj fel, vedd fel a te nyoszolyádát, és járj!*” (Jn 5,8)

A férfi hittel belekapaszkodott ebbe a mondatba. Minden idegét és izmát átjárta az új élet, bennül tagjai egészségesen kezdtek működni. Kér-

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

dés nélkül alávetette akaratát Krisztus parancsának. Felszökött, és újra tudott mozogni.

A lelkész hosszasan fejtegette, hogy nekünk is bele kell kapaszkodni a hozzánk lépő Jézus szavába, mert ha így teszünk, az életünkben egészen biztosan változás áll be...

Ezután konkrétumok jöttek: aki beteg, aki nem tud jól mozogni fizikailag vagy épp lelkileg, mert magánéleti problémáktól szenved, mind kapaszkodjon bele képletesen Jézus fel-emelő karjába.

Az istentiszteletnek vége lett. Látam, ahogy hazament a gyülekezet, ahogy a sekrestyés végignézte a templomot munkája végeztével, nem maradt-e a templomban valami. Egyszer csak kiemelt a padból egy botot, majd hangos felkiáltással így sietett a lelkész felé:

– Lelkész úr, nagyon hatásos volt a prédikációja! Íme, valakinek már nincs is szüksége a botjára!

Jót neveltünk... És ezt a boldog nevetést azóta sem tudom elfelejteni.

■ BALOG ESZTER

»SMS-VÁLASZ«

Fotelből Pál apostol sem tudott misszionálni

▶ **Hetilapunk szeptember 20-ai számában volt olvasható az a mintegy százhusz, mobiltelefonon küldött rövid szöveges üzenet, azaz sms, amelyet az evangélikus presbiterok szeptember 12-ei országos találkozóján névvel vagy név nélkül juttattak el a gyülekezetek képviselői a két kerekasztal-beszélgetés résztvevőinek címezve vagy épp a kérdés és véleménynyilvánítás adta lehetőséget „csak úgy” megragadva. A pestszentimrei Sportkastélyban elhangzott az ígértet: az *EvÉlet* hasábjain sorra vesszük az ott összegyűlt írásbeli üzeneteket, és az arra illetékes személy megválaszolja az adott kérdést, illetve reflektál az észrevételre. E számunkban *Bakay Péternek*, egyházunk cigányügyi referensének előjáróban az e témában érkezett kérdést tettük fel.**

– „A 24-es villamoson ülnek mellőlem. Milyen cigánymissziós lépések történtek?” – hangzott az sms egyik fele.

– Ebből a mondatból először is nem derül ki, hogy miért ültek el az írója mellől. Azért, mert magyar? Vagy mert cigány? Talán részeg volt? A ruhája büzlött? Netán hangosan duhajkodott? Az első lépés ilyen esetekben mindig az önvizsgálat legyen – mit tehetek, hogy ne üljenek el mellőlem? Azonban azt is tudomásul kell venni, hogy e földi világban az embert mindig éri valamilyen megaláztatás. Ha ezt a Krisztustól kapott belső szabadságból fakadó bölcs alázattal, de felémelt fejjel viselem, akkor ezzel csak parazsat gyűjtök a másik fejére.

– Az írásban érkezett üzenet nem fejt ki részletesebben, de az utána következők alapján tettezzük fel, hogy egy cigány ember áll a kérdés mögött. Az evangélikus egyházban milyen lépések történtek a szegregáció csökkentése érdekében, vagyis mit mondhatunk el a cigánymisszióval kapcsolatban?

– Vannak gyülekezetek, ahol mindennapos a cigányokkal való találkozás a lelkész vagy a hitoktató, esetleg az oktatási intézmény munkája során. Ót gyülekezetünkben folyik deklaráltan cigánymissziós munka, és sok helyről csak egy-két hozzánk eljutott hírből tudjuk, hogy előrelépés történt e téren. Példának említeném a hácsi gyülekezetet, ahol *Komócsin Friderika* személyében három éve cigány gyökerű presbiter is van.

A másik nagyon fontos momentum, amikor a közösség tagjai túllépnek a gyülekezet határain, és a környező településeken végeznek missziós munkát. Ilyen Nyírtelek. Mi, sárszentlőrinciek pedig az egész országban bárhova szívesen megyünk szolgálni, ahova hívnak bennünket, legyen az istentisztelet, szeretetvendégség, iskolai foglalkozás vagy Szélerózsza ifjúsági találkozó.

– Mit jelent az Önök közösségében a helyi cigánymissziós munka?

– Sárszentlőrincen, Uzdon és Pusztahencsén hetente tartunk bibliórát – családoknál. Emellett rendszeresen a négy vasárnapból álló, egész napos bibliaiskolák. Ezeket cigányoknak hirdetjük, de mindig jönnek mások is. Évente egyszer bemutatót tartunk cigány ételekből, ezeken az érdeklődők jobban megismerkedhetnek a cigány kultúrával, és hirdetjük az evangéliumot is.

Hetente kétszer úgynevezett fejlesz-

tő tanoda várja – elsőől hatodik osztályig – a gyerekeket. Ennek keretében segítséget kaphatnak a házi feladatuk elkészítéséhez, illetve szükség szerint van kétség- és képességfejlesztés is. Nagyon szép eredményeket értünk már el: az egyik kislány addig jutott el e téren, hogy a minap olvasott el egyedül egy ifjúsági regényt, majd

Az Esztrád Színház előadása az október 17-ei budapesti első országos cigánynapon

sodik fele is egy kérdés volt: mik a cigánymisszióval kapcsolatos budapesti tervek?

– Őszinte leszek: nem tudom. Ugyanis ezt a fajta szolgálatot nem lehet központilag, „felülről” megszervezni. Csak úgy működik, ha valaki szeretetből, elhívást érez az ügy iránt. Ha ez nincs meg, el se kezdje.

– Igen, ez jól hangzik. De mit válasszol Ön arra a kérdésre, amit az egyik borsodi gyülekezetünk egyik tagja tett fel egyszer: hogyan tudjam szeretni azt a cigány szomszédomat, aki, miután segítettem neki, ellopott dolgokat az otthonomból?

– Az a cigánymissziós, akit még egyszer sem ejtettek át, nem cigánymissziós, és ha ezt nem tudja elviselni, akkor el se kezdje ezt a fajta munkát! De hadd kérdezzek én is vissza. Jézus hányszor fordulhatna el tőlünk, miután segített bajunkon, és mi mégsem az elképzelése szerint tesszük-vesszük dolgainkat? Mi lett volna, ha Pál apostol missziói útja során az őt ért első veszteség után megfutamodik? Pedig ő nem csak anyagilag sínylet meg az örömhír terjesztését! Hányszor püföltek el, vagy törtek az életére, és amikor áltestvérek között volt, lelkiileg lopták meg. Krisztus kö-

veteként bizony vállalni kell a nehézségeket, az áldozatokat is – fotelből még Pál apostol sem tudott misszionálni!

– Szombat este beszélgetünk, az első országos cigánynap után, amelynek meghívója – idézem – „minden érdeklődőnek, fenntartásokkal élőnek, szimpatizánsnak, szolgálónak és szolgáló vágyónak” szól. Miként élték meg, és hogyan sikerült ez a nap?

– Csoda volt, nem akartak a résztvevők hazamenni! Harmencöten voltunk, ebből öt „új”, akinek még nincs kapcsolata ezzel a munkával. Több célunk is volt a rendezvényen: előadások, biznyságtételek, színi jelenet és beszélgetések segítségével bemutatni, közelebb hozni a résztvevőkhöz egyrészt a cigány kultúrát, másrészt ízelítőt adni, mennyi áldás származik ebből a munkából. *Szabóné Kármán Judit* romológus, egyetemi oktató előadását külön is szeretném kiemelni, mert tartalmilag és érzelmileg is sokat adott azoknak, akik eljöttek október harmadik szombatján erre a Budapestre, a Rózsák terei evangélikus kollégium dísztermében megtartott napra.

■ BODA ZSUZSA

Az első országos cigánynapról bővebb képes beszámoló, illetve *Bakay Péterrel*, az alkalom fő szervezőjével interjú olvasható egyházunk központi honlapján: www.evangelikus.hu.

Lehet-e profitorientált a gyógyítás?

Dr. *Velkey György*, a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkorházának főigazgatója volt a Lőrinci Érdeklődők Teaházának (LÉT) a vendége október 6-án.

„Jelmondatunk: »...tartozunk azzal, hogy az erőtlének gyengeségeit hordozzuk.« (Róm 15,1) Egy Simon András-grafikára utalva: „Mi vagyunk azok az egy vonalból rajzolt, arctalan emberek, akik együtt tartják a kötelet, amelynek segítségével a beteg és a gyógyító Jézus találkozik (Mk 2,1–12)» – mondta a főigazgató.

A Bethesda 1866-ban alapította a német ajkú protestáns gyülekezet, amely templomépítő szándékát módosítva diakonissza-kórházat hozott létre; ezt 1953-ban államosították, és 1992-ben bezárára ítélt közkórházként kapta vissza a református egyház. Mára az ország egyik legjobban felszerelt kórházává vált, s a gazdasági hanyatlás ellenére az utóbbi években teljesen megújult.

Évente nyolc-kilencezer fekvő- és százhusz-százharmincezer járóbetegét látnak el. Sok a rendkívül súlyos állapotú beteg, akiket máshol nem tudnak ellátni, illetve kezelésük nem költséghatékony. Az osztályokat nagyon elismerik, országos központként működik például az ideggyógyászat és az égésközpont. Az új profi-look közé tartozik a pszichoszomatika (a beteg környezet, a sérült család okozza a gyermek betegségét) és a rehabilitáció (a súlyosan károsodott gyermekek visszaillesztése a társadalomba), vagy például tavaly egy egészségügyi szűrővel egybekötött cigánymissziós program és az iskolai égésprevenciós alkalmak.

A háromezret alkalmazott munkáját egyre több önkéntes segíti. Fiktív diplomások, egyetemisták segítenek például a számítógépes adat-rogzításban vagy azzal, hogy az ajtóban fogadják a betegeket.

A Bethesda a református egyház

intézménye, de sok evangélikus, katolikus, baptista kapcsolatuk van, és a munkatársak is a különböző felekezetekhez tartoznak.

A támogatók egyének és közösségek pénzzel vagy más módon segítnek. Egy gyülekezet például évente kétszer rendbe teszi a kórház kertjét, egy másik pedig éves krumplitermését hozza el.

A kórházban zajló munka fontos szempontjai: hit, közösség, cselekvő szeretet, szakmai professionalizmus. Az első mindig a gyógyítás, az evangélium hirdetése csak a második lépés. A betegeknek évente hétényolc alkalommal szerveznek táborot, a dolgozók számára pedig vannak bibliórák, csendesnapok, melyek segítik a hit közös megélését és a szeretetben való együtt munkálkodást.

Szót kellett ejteni az egészségügy mélyrepüléséről is. Az alulfinanszírozás és az emberi erőforrás hanyatlása komoly problémát jelent. Mennyi idő kell, hogy az egészségügy rendbe jöjjön? – kérdezte az egyik résztvevő. A főigazgató szerint, ha lenne világos kormányzati szándék, akkor néhány évtized elég lenne. Ilyenre volt már példa, ugyanis 1919–39 között Trianon, a gazdasági világválság, az egymillió menekült és a falvak elmaradottsága ellenére megújult a magyar egészségügy. Remény tehát van.

A beszélgetés után dr. *Korányi András* lelkész, a LÉT házigazdája adománygyűjtést hirdetett a kórház javára. Dr. *Velkey György* pedig hozzátette, hogy nagy szükség van az imádságra is, ezért kéri a jelenlévőket, hogy imádkozzanak a Bethesda-ban folyó munkáért! Ezután a katolikus főorvos a gyülekezetébe indult, Békásmegyere, hogy odaérjen a felnőtkatekizis alkalmára, melyet néhány testvérrel együtt ő vezet.

■ HULEJ ENIKŐ

HIRDETÉS

Újra gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam

Ha Isten is úgy akarja, ez év őszén – november 13–15. között Piliscsában – a harmadik gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyamot indítjuk.

Három feladatra képezünk testvéreket:

- Azokat, akik a gyülekezeti tagokat látogatják, és személyes kapcsolatot építenek velük, hogy szükség esetén segíthessen a gyülekezet a családnak vagy egyedül élő testvérünknek. A hívogatás és a biztatás szolgálata is hozzátartozik ehhez a feladathoz.
- Azokat, akik időseket keresnek fel, alkalomszerűen gondozzák őket, ügyeiket felkarolják, és lelki támaszt is nyújtanak nekik.
- Azokat, akik lelkigondozói szolgálatra is vállalkoznak. Ez a feladat mélyebb empátiát, hitbéli és emberismeretet, a Bibliában való jártasságot tételez fel.

Eddigi két tanfolyamunkon kétszázkilencen végeztek mintegy negyvenöt gyülekezetből.

A tanfolyamot három alkalommal (három hétvégén) tartjuk: a novemberi hétvége mellett jövő évben a február és március utolsó vasárnapjához kapcsolódó hétvégén.

Korhatár: 18–70 év.

A tanfolyam helye: Piliscsaba, Széchenyi utca 8–12. Az ellátás és szállás költségeit az országos egyház vállalja. Útiköltség-térítést szükség esetén a helyi gyülekezetektől kérünk. A tanfolyam való részvétel díja: 3000 Ft.

Jelentkezés a következő címen: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája, D. Szabik Imre, 1085 Budapest, Üllői út 24. E-mail: imre.szabik@lutheran.hu.

Jelentkezési határidő: október 31. Kérjük, a jelentkezéshez mellékeljen rövid életrajzot és lelkészi ajánlást.

A jelentkezőket imádsággal és örömmel várja a munkatársak nevében is:

D. Szabik Imre nyugalmazott püspök, tanfolyamvezető

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Győr-Ménfőcsanakai Evangélikus Egyházközség

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület egyik legfiatalabb gyülekezete a miénk. 2006 augusztusától tart fenn önálló lelkesi állást. Az ezt megelőző időben Ménfőcsanak először a győriújbaráti gyülekezet leány-, majd társgyülekezésekként működött.

Az önállósodás útjára az 1850-es években lépett a közösség. Ettől az évtől kezdve a ménfői evangélikusok

got. A szentelésre 1960. június 12-én, Szentháromság ünnepén került sor. Mivel a templomépítés időszakában, 1957-ben hunyt el D. Kapi Béla püspök, a gyülekezet és az egykori Dunántúli Egyházkerület a ménfőcsanakai templom falait rá emlékeztetve is emelte.

Kapi püspök úgy rendelkezett, hogy püspöki szolgálata kezdetének hu-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Október 31-én, szombaton, a reformáció ünnepén 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Ménfőcsanakról. Igét hirdet dr. Percze Sándor lelkész.

tél idejére külön tanítót fogadtak maguknak, aki házról házra járva oktatta a gyerekeket. 1905–06-ban a gyülekezet – imaházként is működő – új iskolát épített, melyet az 1948-as államosítással beolvastottak az egyetemes állami iskolába. Az 1990-es rendszerváltás után a gyülekezet visszakapta az iskola telkét, a rajta lévő épülettel együtt. A mai napig ez ad otthont az istentiszteleten kívüli alkalmaknak, szeretetvendégségeknek.

A templom építésére 1954-ben fogtak a ménfőcsanakiak. Az akkori győriújbaráti lelkész, *Laborczy Zoltán* szervezte és irányította a munkákat. A politikai és az azzal megalkuvó egyházi vezetés nemtetszése miatt titokban vásárolták az építőanya-

szadik évfordulójára a körmeneti gyülekezetektől ajándékba kapott oltárképet (mely irodája falát díszítette) halála után valamelyik templomépítő gyülekezet kapja. A festmény így került a Kapi család adományaként a ménfői evangélikus templom oltárára.

A parókia és azzal együtt az önálló lelkesi állás mint régi álom megvalósításához egy nagylelkű hagyaték adott lendületet a közösség számára. A hívek adományával, pályázati támogatással, a Győr-Soproni Egyházmegye, a győri önkormányzat és a ménfőcsanakai részönkormányzat hozzájárulásával sikerült felépíteni a lelkészlakást. A ház alapkövetelére 2002. május 18-án, a szentelésre 2004. október 23-án került sor *Ittész János* püspök felhívásával.

Istentiszteleti rend • 2009. október 23.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bence Imre; V., **Deák tér 4.** de. 9. Smidéliusz Gábor.

Istentiszteleti rend • 2009. október 25.

Szentháromság ünnepé után 20. (Biblia-) vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Jn 20,30–31; ApCsel 8,26–38. Alapige: Ám 8,11–12. Énekek: 52., 488.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Jorsits Attila; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bencéné Szabó Márta; II., **Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Madocsai Miklós; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Grendorf-Balogh Melinda; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Smidéliusz Gábor; VII., **Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; VII., **Damjanich u. 28/B (gyülekezeti terem)** du. 6. (ifjúsági) Pelikán András; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; IX., **Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Missura Tibor; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Jorsits Attila; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zuglói, XIV., Lócsi út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Orosz Gábor Viktor; XIV., **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. dr. Orosz Gábor Viktor; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út. 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshely, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Grendorf Péter; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Grendorf Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; XIX., **Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Szirmai Zoltán; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Káván megbecsülték a kicsit

A reménység beteljesülésének és az újjászületésnek az ünnepévé vált 2004 októberé a kávai evangélikusok számára. A romos, lebontásra váró templom gyülekezeti és egyházi összefogásnak köszönhetően újjalátott meg. Mai formájában kis ékszerdobozként bújik meg a festői kávai dombok oldalában.

A helyi gyülekezet múlt vasárnap emlékezett meg a felújítás ötödik évfordulójáról. Ünnepi istentiszteleten adtak hálát Istennek a reménység és az újjászületés ajándékáért.

Krámer György esperes igehirdetésében a mustármag példázata alapján bátorította a gyülekezetet és a híveket arra, hogy továbbra is bízzanak: Isten országa már egy mustármagnyi hitben is jelen van. Nem a nagy számok a döntőek, hanem a reménység megléte. Öt évvel ezelőtt voltak olyanok, akik megbecsülték a kicsit, és nem hagyták elveszni. Aki ezt nem tudja megtenni, ne is nézzen a nagyobbra!

Ebben a megújult reménységben és bizalomban él a kávai evangélikusság fél évtizede, és ezért adtak hálát ezen az októberi délutánon. A gyülekezet lelkes vezetősége és tagjai lelkészük, *Buday Zsolt* és család-

ja szolgálatával szeretnének újabb „öt évek” elé nézni. A mustármag hadd növekedjen, és ha már fává nőtt, rakjanak benne fészket az égi madarak!

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

A SZERZŐ FELVÉTELE

Reformációi istentisztelet és megemlékezés

Az *Október a reformáció hónapja* című rendezvénysorozat keretében országos reformációi istentisztelet lesz október 25-én, vasárnap 17 órakor Miskolcon az avasi református templomban. Igét hirdet D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke. Bizonyoságot tesz *Mészáros Kálmán* baptista egyházelnök. Az úrvacsoraosztást *Csomós József*, a Tiszán-inneni Református Egyházkerület püspöke vezeti. Az ünnepi istentiszteleten a MEÖT taggyülekezeteinek főpásztorai, a miskolci protestáns lelkészek, valamint a miskolci énekkarok szolgálnak.

A reformációünnepi megemlékezés október 31-én, szombaton 17 órakor lesz Budapesten, a reformációi emlékparkban (VII. kerület, Városligeti fasor – Bajza utca sark). Ünnepi beszédet *Tőkéczi László* egyetemi tanár, a Dunamelléki Református Egyházkerület főgondnoka, imádságot D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke mond. Kulturális műsort adnak a Baptista Teológiai Akadémia diákjai. Közreműködik az Údvadsereg fúvószenekara. A megjelent egyházi vezetők áldást mondanak. Az emlékműnél zajló ünnepséget 18 órakor zenés reformációi istentisztelet követi a fasori református templomban.

A Luther Kiadó és a Hermeneutikai Kutatóközpont tisztelettel meghívja

Irányváltás

című kötetének kerekasztal-beszélgetéssel egybekötött bemutatójára.

Helyszín, időpont: Pilinszky János irodalmi kávéház (1052 Budapest, Váci utca 33.), október 28-án, szerdán 18 órától.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői: *Jelenits István* piarista szerzetes, egyetemi tanár, *Ritók Zsigmond* klasszika-filológus, akadémikus, *Schneller István* építész, egyetemi tanár. Moderátor: *Tóth Sára*, a könyv egyik szerkesztője. A kötet szerzői: *Dér Katalin*, *Kocsiszkó Éva*, *Békési Sándor*, *Fabiny Tibor* Bízva megtisztelő jelenlétében, tisztelettel:

Luther Kiadó és a Hermeneutikai Kutatóközpont

HIRDETÉS

„Én vagyok...”

Reformációi evangélicizációs sorozat lesz október 25-től november 1-jéig esténként 18 órai kezdettel a pesterzsébeti imaházban (Budapest XX., Ady Endre u. 89.). Témák: *Én vagyok az ajtó; Én vagyok az út; Én vagyok az igazság; Én vagyok az élet; Én vagyok a jó pásztor; Én vagyok a világ világossága; Én vagyok az élet kenyere; Én vagyok a feltámadás és az élet.* Szolgálnak: *Mácsodi Ferenc* református lelkész, a Magyar Futballakadémia igazgatóhelyettese, *Szeverényi János* evangélikus országos missziói lelkész, *Kulcsár Tibor* baptista lelkész, a MERA igazgatója.

HIRDETÉS

Szívesen segítene?

A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres daganatos betegek lelki támogatásához. Az érdeklődők számára Budapesten november elejétől tizennégy-tizenöt héten keresztül heti egy délutánt igénybe vevő ingyenes képzést indítunk. Jelentkezését október 31-ig várjuk!

ELÉRHETŐSÉGEINK: Magyar Rákellenes Liga, 1507 Budapest, Pf. 7. • lelkisegely@rakliga.hu • 06-1/225-1621

HIRDETÉS

Meghívó

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy *Benczúr László* Ybl-díjas építész tervei alapján készült templomunk felszentelésének 10. évfordulójára a gyülekezet parókiaja is felépült. A hálaadó istentisztelet október 25-én, vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődik, amelyen *Ittész János* elnök-püspök hirdeti Isten igéjét. A hálaadó istentisztelet után kerül sor az ugyancsak Benczúr László által tervezett parókia felszentelésére, melynek szolgálatát *Polgárdi Sándor* esperes végzi. Ezen ünnepi alkalomra és az azt követő szeretetvendégségre szeretettel hívjuk és várjuk Önt és kedves családját. A balatonfüredi gyülekezet presbitériuma nevében:

*Tóth Imréné felügyelő,
Pethő Jenő gondnok,
Riczy József lelkész*

HIRDETÉS

Névfelvétel a reformáció napján

Október 31-én, szombaton délelőtt, a reformáció ünnepének emléknapján 10 órai kezdettel az orosházi evangélikus templomban ünnepi istentisztelet keretében az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium új nevet vesz fel: *Székács József* evangélikus püspök nevét. Összevont oktatási intézményünk neve ezután: *Székács József* evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium. Istentiszteletünkre mindenkit szeretettel hívunk és várunk! Igét hirdet *Gáncs Péter* püspök. Közreműködik intézményünk énekkara.

Oktatási intézményünk és az Orosházi Evangélikus Egyházközség vezetősége

Fizessen elő lapunkra!

Aki szegény, az a legszegényebb

Koppenhágára figyel a világ – 3. rész

► **József Attila 1924-ben olyan címet adott versének, amit nehéz elfelejteni. Ez az öt szó pontosan leírja azt is, hogy a globális éghajlatváltozás miként érinti az emberiséget. Ha Andrew C. Revkin, a New York Times című napilap tudósítója ismerte volna József Attila sorait, biztos, hogy 2007-ben megírt cikkében idézte volna.**

Ez a fájdalmasan szép összefoglalás nem állt rendelkezésre, ezért – miután szinte minden földrészen tanulmányozta a globális éghajlatváltozás hatásait – kicsit hosszabban foglalta össze, amit látott. Azt tapasztalta, hogy azokat az embereket fenyegeti leginkább a globális éghajlatváltozás, akik a legkevesebb szén-dioxidot és más üvegházhatású gázt engedték a légkörbe, tehát a legkevésbé felelősek a folyamatért. És általában az is igaz, hogy a leggazdagabb országokat sújtja majd legkevésbé a felmelegedés.

Robert Mendelsohn, az amerikai Yale Egyetem közgazdásza így fogalmaz: „Az eredeti elképzelés az volt, hogy ebben a bajban mind együtt vagyunk, és ezt a gondolatot könnyebb volt elfogadni. De a kutatások ezt nem támasztják alá.”

A globális éghajlatváltozás részben földrajzi okokból sújtja kevésbé a gazdagokat, hiszen közülük sokan az egyenlítőtől és a sarkvidékektől távol, viszonylag termékeny talajú, mérsékelt éghajlatú területeken élnek. Ennél is jelentősebb tényező, hogy „léghővezető” ipari társadalmakban a gazdagok jobban tudnak alkalmazkodni a változásokhoz.

Ezt a kérdést én úgy látom, hogy mi, gazdagok, csak időt nyerhetünk. Végső soron összekapcsolódik majd a sorsunk. Ha felgyorsulnak a változások, akkor az északi félteke sem maradhat ki a pusztulásból. Ideig-óráig segíthetnek a mesterséges mededékek, de a bajt nem hátrítják el. Az, hogy a következő évtizedekben a szegények szenvedései az éghajlatváltozás miatt is fokozódnak, szinte biztosnak látszik. Természetesen sokat segíthet, ha – például éppen a koppenhágai klímacsúcson – határozott lépéseket tesznek az éghajlatváltozás lassítása és persze az anya-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

gi javak igazságosabb elosztása érdekében.

Hogy mekkora különbség van a gazdagok és a szegények felelőssége között, azt jól mutatja az a vita, amely ezekben a hónapokban Nagy-Britanniában zajlik. Tekintélyes tudósok, köztük Sir David Attenborough természettudós azt állították, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását leghatékonyabban születésszabályozással lehet csökkenteni.

Male, a Maldív-szigetek fővárosa

Ezt cáfolja egy nemrég megjelent tanulmány. A londoni központú Környezet és Fejlődés Nemzetközi Intézete 1980 és 2005 között elemezte az egyes országok szén-dioxid-kibocsátását, és arra a következtetésre jutott, hogy az éghajlatváltozásban a gazdag országok túlfogyasztásának sokkal nagyobb szerepe van, mint a szegény országok népességnövekedésének. Afrika Szaharától délre eső részén az említett időszakban a népesség 18,5 százalékkal, a szén-dioxid-kibocsátás pedig 2,4 százalékkal nőtt. Ezalatt az Egyesült Államokban a népességnövekedés „csak” 3,4 százalékos volt, a szén-dioxid-kibocsátás viszont 12,6 százalékkal emelkedett.

Az idézetek és adatok között nem rejtem el saját véleményemet. Azt gondolom, nagyon nagy szükség lenne arra, hogy a fejlett országok átgondolt és a helyi sajátosságoknak megfelelően felépített családtervezési programokkal komoly segítséget adjanak a harmadik világ népességnövekedésének lassításához, de ez

nem helyettesíti túlfogyasztásunk csökkentését.

Hogy ki milyen mértékben járul hozzá bolygónk pusztításához? A Princeton Környezetvédelmi Intézet tanulmánya szerint a Föld leggazdagabb félmilliárd embere felelős az emberi eredetű szén-dioxid-kibocsátás ötven százalékáért. A londoni Új Közgazdaságtan Alapítvány szintén elgondolkodtató adatokat közöl. Megvizsgálták, hogy egy átlagos brit és amerikai polgár mennyi idő alatt termel ugyanannyi szén-dioxidot, mint egy tanzániai. Sejtik a választ? A tanzániai számára rendelkezésre álló „kibocsátási keret” a britnek január 4-én este 7-kor, az amerikaiaké január 2-án délután 4-kor fogott el.

Végül néhány példa arról, hogy a harmadik világ hogyan érinti a gazdag országok „tobzódása”. Arról sokat hallunk, hogy valamennyi kontinens közül Afrikát sújtja legjobban az éghajlatváltozás. A földrészen az átlagos melegedés is jóval nagyobb lesz, mint a bolygó egészén, de itt különösen igaz, hogy sokkal pontosabb éghajlatváltozásról, mint felmelegedésről beszélni. Míg a Szaharát és a kontinens déli részét egyre nagyobb szárazság sújtja, az óceánok partján keleten és nyugaton is tízmilliókat fenyeget az emelkedő vízszint.

Ázsiából mostanában a legtöbbet a Maldív-szigetéről hallunk. A közel ezerkétszáz szigetből álló indiai-óceáni köztársaság legmagasabb pontja 2,4 méterrel van a tenger szintje fölött. Bár a turizmus fontos bevételi forrás, a lakosság mégis rendkívül szegény. Ha a jelenlegi tendenciák folytatódnak, az ország néhány évtizeden belül lakhatatlanná válik. Érthető, hogy szeretnék magukra felhívni a figyelmet, ezért határozták el, hogy október 17-én hat méterrel a tenger alatt, búváruhában tartják meg kormányülésüket.

A Maldív-szigeteken biztosan egyetértene az Egyházak Világtanácsa 2000 júniusi dokumentumának címével: *The time to act is now*. Eljött a cselekvés ideje! Koppenhágában és szerte a világon.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

EVÉL & LEVÉL

Köszönet a segítségért... – Jótékonyági hangverseny Kőszegen

A kőszegi evangélikus templomról legutóbb a nyári időszakban olvashattak hetilapunkban. Akkor arról adtunk hírt, hogy június 24-én a folyamatos esőzések következtében a hegyekből lezúduló ár előntötte a templomot és a templomparkot.

Szeretnék köszönetet mondani egész gyülekezetünk nevében a templomot ért katasztrófa utáni sok segítségért, amelyet a legkülönbözőbb helyekről kaptunk. Igen nagy öröm volt számunkra a nehézségek között megtapasztalni, hogy milyen sokan mozdultak meg gyülekezetünkben és országunkban, hogy adománnyal segítsék a helyreállítási munkákat.

Az elmúlt vasárnap összefogott a városban néhány jóérzésű ember azért, hogy jótékonyági hangversenyt szervezzenek templomunkért a Hotel Írottó aulájában. A koncertet Ittész János püspök nyitotta meg, aki mint egykori kőszegi lelkész nagyon szíven viseli a templom ügyét.

Az alkalmon nagy nevű művészek énekeltek. Itt volt Kovács Kolos, a Magyar Állami Operaház örökös tagja, illetve Fekete Valéria, Hertelendy Rita, Kovács Irma, Szilágyi Imre, ugyancsak az Operaház művészei. Rajtuk kívül fellépett még Kőszeg jubiláló énekkara, a százötven éve alakult Concordia-Barátság Énekegyesület kórusa is. Az együttes 1859. októberben mint evangélikus férfiak kezdte meg működését, és csak később alakult át városi énekkarrá. A hangverseny végén pedig a jelenlegi evangélikus gyülekezetieknek köszönte meg záróénekeivel a fellépő művészeknek és résztvevőknek, valamint minden szervezőnek ezt az estét, melynek teljes bevétele a templom felújítását szolgálja.

Terveink szerint néhány hét múlva újra birtokba vesszük majd a jelenleg romos templomot, igaz, csak néhány hónapra. Adventtől húsvétig ugyanis az istentiszteleteket a templomban fogjuk tartani, ezután azonban ismét vissza kell költöznünk a gyülekezeti terembe. Ezekben a napokban fejeződik be a padok felújítása, a templom belső és külső rendbetétele azonban csak tavasszal kezdődhet meg, mivel a falaknak még száradniuk kell addig.

Reménységünk szerint a nyár folyamán aztán sokakkal együtt adhatunk majd hálát a megújult templomért és templomparkért Urunknak, aki minden rosszat jóra tud fordítani...

BARANYAY CSABA lelkész (Kőszeg)

Közös közlemény

Félrevezeti a közvéleményt a kormány, amikor azt állítja, hogy megállapodott az egyházakkal. A kormánytagok és kormánypárti politikusok közelmúltban tett nyilatkozatai csupán a megtévesztő kommunikációs eszközei, mert azt sugallják, hogy alapvetően rendben van az állam és az egyházak viszonya. Az egyházak tudomásul veszik, hogy az ország rossz gazdasági állapotában nekik is számolni kell a megszorításokkal, azt azonban nem, hogy – bár a legutóbbi találkozón a miniszterelnök erre határozott ígéretet tett – továbbra sincs párbeszéd, amely megoldást hozna például a közoktatási feladatok egyenlegre rendezésére.

A párbeszéd megsúfolásának és a tárgyalópartner semmibevételének tekintjük, amikor legutóbb a 2008. évi közoktatási feladatok zárszámadásáról szóló megbeszélésen a kormány képviselői zavaros tájékoztatást adtak az érdemi tárgyalás lehetősége nélkül. Elfogadhatatlan, hogy az elmúlt három hét leforgása alatt három új számsort közöltek az egyházakkal a közoktatást érintő kérdésekben.

A 2009. szeptember 24-i állapot szerint 366 millió forinttal az egyházak voltak adósok az államnak. Néhány nappal később fordult a kocka, ekkor úgy számoltak, hogy csaknem 900 millió forinttal az állam tartozik az egyházaknak. Mára ez a szám nulla lett. (Miközben az Állami Számvevőszék adataira támaszkodó számítás szerint az egyházaknak járó egyenleg 4,6 milliárd forint.) Hogyan tűnhet el 900 millió forint egy hét alatt? Kérdésünkre azt a választ kaptuk, hogy az államnak nincs pénze. Erre hivatkozva önkényes jogértelmezéssel törvénytelenül követnek el, hiszen a kormány szerint az egyházi iskolákba járó gyerekek szüleit arra kellene kötelezni, hogy 2008-ra visszamenőleg többet fizessenek az iskolai étkeztetésért. Ez véleményünk szerint nemcsak törvénytelen, hanem erkölcstelen is.

Elképzeltető, hogy a kormány „elment a falig”, de koppanni újra azoknak a feje fog, akik kiszolgáltatva várják, hogy döntsenek róluk, nélkülük. Mindezek tudatában kérdéses számunkra, hogy van-e bármilyen értelmes ilyen körülmények között érdemi tárgyalásokban reménykedni.

Budapest, 2009. október 15.

Ittész János elnök-püspök
Próhle Gergely országos felügyelő
Magyarországi Evangélikus
Egyház

Dr. Bölcskei Gusztáv püspök,
a zsinat lelkesi elnöke
Dr. Huszár Pál főgondnok,
a zsinat világi elnöke
Magyarországi Református Egyház

BÉRES 20 éve az egészséges emberért

Télen is lendületben

A kellemes, szinte nyári októberi időt viharos széllel váltotta fel a hideg. Ez a gyors időjárás-változás még azok szervezetét is megviseli, akik amúgy semmilyen problémával nem küzdenek.

A hirtelen jött hideg időben egyre többen küszködnek náthával, torokfájással, hiszen ilyenkor immunrendszerünk fokozott támadásnak van kitéve. Másrészt az időjárás váratlan változásai mellett meg kell küzdenünk a mindennapok kihívásaival is. Ezért energiánk, lendületünk megtartása érdekében, ha jelentős fizikai és szellemi igénybevételnek vagyunk kitéve munkahelyen, egyetemen vagy otthon, még fokozottabban oda kell figyelniünk szervezetünk tápanyag- és energiaellátására. Hiszen ha tartósan a szükségletünkön kevesebb vitamint, ásványi anyagot és nyomele-

met juttatunk a szervezetünkbe, felborul a belső egyensúly, és különböző panaszok léphetnek fel (például fáradékonyság, levertség, rossz közérzet, kimerültség, ingerlékenység, csökkent fizikai és szellemi tevékenység).

A kiegyensúlyozott étrend mellett segíthetünk szervezetünknek olyan komplex vitaminokat, ásványi anyagokat és nyomelemeket tartalmazó készítmények szedésével, mint a speciálisan a hazai igényeknek megfelelően kifejlesztett **Actival Max**. Az **Actival Max** komplex étrend-kiegészítő multivitamin ásványi anyagokkal és nyomelemekkel. Az **Actival Max** fogyasztása hozzájárulhat a szervezet vitamin-, ásványianyag- és nyomelem-szükségletének biztosításához, ezáltal a jó közérzet és teljesítőképeség fenntar-

tásához, az ellenálló képesség megőrzéséhez.

Az **Actival Max** többek között olyan összetevőket is tartalmaz, mint karotinoidok (lutein, likopin, β-karotin), amelyek antioxidáns tulajdonságuk révén elősegítik a szem egészségének megőrzését, hozzájárulnak a szervezetünkben zajló káros oxidatív folyamatok gátlásához, ezáltal a sejtek, szövetek védelméhez.

Mikor ajánlott készítmény szedése?

- Jelentős szellemi és fizikai igénybevétel;
- kiegyensúlyozatlan táplálkozás (fogókúra, vegetarizmus, szigorú diéták fennállásakor);
- dohányzás, túlzott kávéfogyasztás;
- fogamzásgátló tabletták szedése;
- betegség utáni lábadozás esetén.

HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBÖTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levélcíme: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:

Hogyan
köszöntötték
egymást
reformátoraink
levelezésükben?

HIRDETÉS

Nyílt nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődő középiskolást és gyülekezeti tagot a november 11-én, szerdán rendezendő hagyományos nyílt napra.

Jelentkezés és információ a rektori hivatalban: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 1/469-1051, 20/824-9263. Fax: 1/363-7454. E-mail: teologia@lutheran.hu.

HIRDETÉS

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG
Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,
kedvező ár, hangzásra öntve!

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szereles, alkatrészeladás. REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.
Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Illés ezt mondta az egész népnek: Jöjjetek ide hozzám! És odament hozzá az egész nép. Ő pedig helyreállította az Úr lerombolt oltárát. 1Kir 18,30 (Jel 2,5; Mk 10,2–9/10–16/; 1Thessz 4,1–8; Zsolt 110) Mit is jelent helyreállítani valamit? Egy város főterén gyönyörű, neobarokk stílusban épült múzeum állt, amelynek azonban leromlott az állaga, erősen felújításra szorult. Hosszas tárgyalások után végre talált az önkormányzat egy kivitelezőt, szerződést kötöttek vele, és megkezdődhetett a munka. Az épületet magas paravánfallal vették körül, kitették rá a látványterveket, és hatalmas betűkkel fölül írták: „Felújítjuk!” A város lakói kellemes bizsergéssel olvasták a felirat végén lévő két felkiáltójelet. Kihallották belőle a buzgó tettvágyat, az értékmentő tenni akarást. Aztán amikor a bulldózer először estek neki a falaknak, és mindenki, aki arra járt, szinte sikoltva kapott a fejéhez, akkor értették meg, hogy az a két felkiáltójelet inkább azt jelenti: „Nyugi!” De a polgárok nem nyugodtak meg. Szörnyülködve látták, hogy az épületet földig rombolták, aztán a helyén felépítettek egy új múzeumot. Szakszerűtlenül ugyanolyan volt, mint az eredeti. Mégsem örült neki senki. Az átadóünnepségen az építészvezető csak dohogott magában a közhangulat miatt, nem volt kedve ünnepelni. Leült egy padra, egy idős bácsi mellé. Az pár perc csend után megszólalt: „Tudja, az épület annak idején iskola volt, aztán a háború alatt itt bujkáltak a lengyelek. Később ügyvédi iroda lett, a kommunizmus alatt meg pártszékház. A kilencvenes években lett múzeum, de akkor már nagyon öreg volt.” „Talan csak nem maga is ebben a házban volt iskolás?” „Ebben? Hogy lehettem volna? Abban igen, de ebben még senki sem lakott!” Ekkor értette meg az építész, hogy mi a különbség az új és a felújított között.

Hétfő

Most, amikor halljátok szavát, ne keményítsétek meg szíveteket. Zsolt 95,7–8 (ApCsel 10,44; 2Móz 23,10–16; Ez 7,1–13) Amikor a zsúfolt főváros utcáit járom, óvatosságból szinte becsukom a szemem, meg sem hallanám, ha valaki meg akarna szólítani, mert a végén még valami baj lehet belőle. Kiallhatják ettől kezdve énfelem, hogy tudom-e, mennyi az idő, merre van a metrómegálló, vagy akár hogy meg tudnám-e fogni a babakocsit, amíg az illető jegyet vált. Süketen megyek el az emberek mellett, és már utólag tényleg nem is tudom, megszólított-e ma valaki. Jaj... És ha nagy V-vel írtam volna ezt az utolsó szót?

Kedd

Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon. Lk 12,48 (Ézs 58,7; 2Móz 18,13–27; Ez 7,14–27) Bármelyik kisgyermek megérti a számítógépes kalandjátékokat. A játék főszereplője kap egy csavarhúzó, egy zseblámpát és egy kutyakonzervet, aztán amikor a következő pályán ott van akadályként a sötétben egy ajtó, amire rácsavaroztak egy zárat, és egy morgó kutya őrzí, rögtön tudja, hogy az eszközöket nem véletlenül kapta, és hogy mire használja őket. Aztán a kisgyermek felnőnek, és többé fogalmuk sem lesz róla, mihez kezdjenek a képességeikkel, tehetségükkel, lehetőségeikkel, ajándékaikkal.

Szerda

Amit megígértél, hatalmaddal be is teljesítetted a mai napon. 1Kir 8,24b (ApCsel 13,23; 1Móz 24,54b–67; Ez 8,1–13) „Vigyél el kirándulni, apa!” „Jól van, kislányom, majd!” „Naaa, léccii!” „Jól van, már mondtam, hogy majd elviszlek!” „Ígérd meg!” „Jó, megígérem...” A kislány azonban napokig nem hagyta békén az apját. Az adott szó valahogy nem volt teljesen meggyőző... Aztán egyik nap kapott az apjától egy kirándulós hátizsákot. És a gyermeki hitnek ennyi elég volt. Így lehetett a Jézusról szóló profécia múlt idejű az Ószövetség idejében.

Csütörtök

Kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Jól 3,1 (ApCsel 15,8; 2Móz 19,3–9; Ez 8,14–18) A válság nehézségeinek enyhítésére a bütykösnagyrozsai önkormányzat képviselő-testülete teljes szigorral kivetette a községbeli lakosság teljes egészére az úgynevezett napsugárzási díjat. A pompás terv azonban nem vált be: sajnos a nap azokra is ugyanúgy sütött, akik elmaradtak a díjbefizetéssel.

Péntek

A megfeszített gonosztevők közül az egyik káromolta Jézust. De a másik megrotta, ezt mondva neki: „Nem féled az Istent? Hiszen te is ugyanazon ítélet alatt vagy!” Lk 23,39–40 (2Móz 9,34; Jn 18,28–32; Ez 10,1–22) Beleesett egy munkás a meszesgödörbe, és csúnyán megütötte a lábát. Feljajdult, erre pár pillanat múlva melléesett egy társa, majdnem a fájós lábára. Az első munkás torzaskadattól üvöltetni kezdett: „Mit csinálsz, te feleszű?! Hogy lehetsz olyan béna, hogy mikor látod, hogy jártam, te is belecsúszol ugyanúgy a gödörbe?” A másik ezek után alig mert megszólalni: „Azért jöttem, hogy kimentselek...!”

Szombat

Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen! Jel 22,17 (Zsolt 42,2; Mt5,2–10/11–12/; Róm 3,21–28; Ez 11,14–25) Ha így szólna az ige: „harminc százalékkal olcsóbban”, akkor jobban feltűnne? Úgy már sokkal érdekesebb, izgalmasabb lenne? Mert akkor büszke lehetne, hogy milyen jó áron sikerült megszerezzenem? De az élet vize ingyen van! Mert azt nem szerezhetjük meg. Nem vásárolhatjuk meg az ellenértékének kifizetésével. Azt csak kaphatjuk. Ajándékba. Így is kell? El tudod fogadni?

■ ZSÍROS ANDRÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 25-étől november 1-jéig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>22.00 / Duna Tv <i>Transylvania</i> (francia filmdráma, 2006) A szenvedélyes Zingarina Romániába utazik a barátnőjével, Marie-val. Eltökélt célja, hogy megkeresse szerelmét, Milánt, kinek gyermekét a szíve alatt hordja, és aki egy sző nélkül elhagyta őt. Ám a várva várt találkozás csak fájdalmat tartogat számára, a férfi durván elutasítja. A szerelmével eláruult lányt az örület kerületi, képtelen hazamenni a barátnőjével, helyette a hontalanok cigányéletét választja. Hamarosan megismerkedik Csangolával, a saját törvényei szerint élő vándorkereskedővel. A férfi oltalmába veszi a terhes nőt, és egyre szorosabb szálak szövődnek közöttük.</p>	<p>9.20 / Duna Tv <i>Tűskevár (magyar tévéfilmsorozat)</i> 8/1. rész 12.05 / Bartók rádió <i>A Svéd Rádió Énekkara, az Eric Ericson Kamarakórus és a venezuelai Schola Juvenil énekel</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása 14.00 / Bartók Rádió <i>A hét zeneszerzője: Dietrich Buxtehude</i> 17.05 / Duna II. Autonómia <i>Arcélek</i> Gulácsy Lajos nyugdíjas református püspök, Munkács 20.55 / Duna Tv <i>Égiek és földiek</i> (magyar dokumentumfilm, 2006)</p>	<p>14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> „Te szülsz nekem rendet” – gondolatok a szabadságról 15.05 / Duna Tv <i>Nyelvújítástól nyelvújításig</i> (magyar dokumentumfilm) 15.55 / m1 <i>Múlt-kor (történelmi magazin)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Saint-Saens: Sámson és Delila</i> (háromfelvonásos opera) 20.30 / Duna Tv <i>A gyertyák csönkig égnek</i> (magyar játékfilm, 2005) (88') 21.40 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bach: I. brandenburgi verseny 0.45 / TV2 <i>Egy ház emlékei – Hetedízignen</i> (magyar film, 2002) (90')</p>	<p>7.35 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> (26') 13.05 / Bartók rádió <i>A Purcell Kórus és az Orfeo Zenekar Haydn-hangversenye</i> 13.25 / m2 <i>Magyarország apostola és tanítómestere.</i> Emlékezés Prohászka Ottokárra 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Dietrich Buxtehude</i> Mária-templom 22.30 / m1 <i>Argo (magyar filmvígjáték, 2004)</i> (106') 23.00 / Bartók rádió <i>Éjszakai dzsesszklub.</i> Magyar hanglemmez-újdonosságok</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.05 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 12.05 / Bartók rádió <i>25. soproni régi zenei napok 2009</i> Zádori Mária (ének) és Komlós Katalin (fortepiano) Haydn-hangversenye 13.20 / Bartók rádió <i>A Nemzeti Filharmonikus Zenekar Bach-hangversenye</i> 16.35 / HBO <i>Othello (amerikai–angol filmdráma)</i> (118') 14.55 / Duna Tv <i>A szőlő és a bor a képzőművészetben</i> (magyar ismeretterjesztő film) 22.25 / Duna Tv <i>Sabah (kanadai játékfilm, 2006)</i> (85') 22.30 / Filmmúzeum <i>Csontváry</i> (magyar film, 1979) (106')</p>	<p>13.30 / Bartók rádió <i>XII. budapesti nemzetközi kórusverseny 2009</i> A kecskeméti Aurin női kar és az oslói Viva kamarakórus (Norvégia) énekel 14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Dietrich Buxtehude</i> Membra Jesu Nostri 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Budai József nyugalmazott iskolaigazgató 15.20 / Duna Tv <i>Kupé (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 21.00 / Duna Tv <i>Az angol beteg (amerikai játékfilm, 1996)</i> (155') 22.00 / m2 <i>Nyomortúra</i> (német–osztrák–svájci film, 2006) (96')</p>	<p>10.05 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Győr-Ménfőcsanakról</i> Igét hirdet Percze Sándor lelkész. 11.05 / Bartók rádió <i>Sziget-kék</i> Szabó Magda meseregényének rádióváltozata 13.26 / Bartók rádió <i>Ótszáz éve született Kálvin János.</i> Eustache du Courroy-zsoltárok 15.30 / Duna Tv <i>Református énekek.</i> II/1. 16.35 / Duna Tv <i>Reformáció napi istentisztelet közvetítése Balatonalmádiból</i> Igét hirdet Steinbach József püspök. 23.00 / m1 <i>Hét év házasság</i> (francia filmvígjáték, 2003) (93')</p>	<p>9.05 / Kossuth rádió <i>Fakereszt és márvány</i> 10.20 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 11.30 / Bartók rádió <i>Hommage – Tisztelet és emlékezés</i> 19.00 / Viasat History <i>Nelson Mandela – A béke embere</i> (osztrák dokumentumfilm, 2008) 19.35 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti hangversenytermet</i> Brahms: Német rekviem 21.00 / Duna Tv <i>21 gramm (amerikai játékfilm, 2003)</i> (120') 21.36 / Kossuth rádió <i>A zsoltszereklő madár.</i> Tamás Menyhért kishangjátéka 23.20 / m1 <i>A férfi, aki virágot hord a szájában</i> (tévjáték, 1989) (37')</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószervező: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató. Árúsítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetésekét a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

